

DEVETA KONFERENCA MEDNARODNEGA TRŽENJA ISKRE

Na Bledu je bila od 19. do 21. marca že tradicionalna, tokrat deveta konferenca mednarodnega trženja Iskre. Njen uradni naslov (je bil) „Iskra v 80. letih“ in je torej namenila vso pozornost Iskrini zunanjetrgovinski usmeritvi v prihodnjih desetih letih, zlasti pa v bližnjem srednjeročnem obdobju.

Prvi dan so se v blejskem hotelu Park srečali le vodje Iskrinih enot v tujini ter vodilni predstavniki v sestavljeni organizaciji in zunanje-trgovinski strokovnjaki v Iskri Commerce. Osrednji dan konference je bil v četrtek, 20. marca. Konferenco je odprl Ljuban Artič, za njim pa je imel uvodni govor predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipančič. Nato so se zvrstili referati Ijke Mediča, Iva Bogoeva, Andreja Polenca, Milana Loparnika, Miloša Kobeta ter gostov na konferenci - podpredsednika slovenskega Izvršnega sveta Jožeta Hujša, predsednika SISEOT Antona Slapernika in zveznega sekretarja za zunanjo trgovino Metoda Rotarja. Po vseh teh referatih je bila proti večeru drugega dne tudi obsežna razprava, v njej pa so sodelovali predstavniki Iskrinih proizvodnih organizacij.

Zadnji dan je bila konferenca razdeljena po delovnih skupinah - najprej so se sešle tri skupine glede na področno usmerjenost trženja, nato pa tematske delovne skupine. Konferenca je v popoldanskem delu zaključila plenarno zasedanje ter sprejela sklepe konference. Le-te bo posredovala delavskemu svetu sestavljene organizacije, da jih sprejme.

Že v uvodu smo zapisali, da je bila osnovna nit konference Iskrina usmerjenost v 80. letih. Od tod tudi vsa pozornost, ki so jo udeleženci namenili pripravam na to obdobje, pripravam materialne baze za izvajanje nalog v tem obdobju ter ustrezna organiziranost za to izvajanje.

V zvezi s pripravami materialne baze so predstavniki Iskre Commerce in proizvodnih organizacij opozorili

zlasti na zastarevanje našega proizvodnega programa, zaostajanje inovacij, premajhne investicije pa na kadrovske probleme in zlasti nujnost, da postanemo od izvoznika elementov tudi izvozniki podsistemov in sistemov, vse to pa terja temeljite spremembe: nikakor ne nekih radikalnih, pač pa zgolj nadaljnjo rast.

Prav o kadrih je bilo na konferenci mnogo rečenega. Slišati je bilo številne kritike, med njimi tudi takšne, da nismo v minulemu letu naredili na dodatnem izobraževanju zunanjetrgovinskih kadrov ter pretoku kadrov praktično ničesar. To je kritika vseh tistih, ki so odgovorni za to področje, kritika, ki jo moramo priznati, s katero pa se ne smemo sprijazniti. Če bomo tako nadaljevali, so menili številni razpravljalci, bomo zašli še v hujše težave.

Glede zastarelega proizvodnega je blejska konferenca menila, da je gotovo najhujši problem kasnitev razvoja novih programov. Ponavlja se problem prenosa razvoja v proizvodnjo. Najhujše zaostajamo prav pri nosilnih razvojnih programih, zlasti v telefoniji,

nič dosti bolje pa ni v mikroelektroniki in računalništvu.

V najtesnejši zvezi z inovacijami in razvojem so tudi investicije, torej znana rak rana celotnega jugoslovanskega gospodarstva in ne samo Iskre. V zvezi z investicijami je konferenca opozorila tudi na premajhna vlaganja v zunanjetrgovinsko mrežo. Poudarila je, moramo to mrežo končno le postaviti na trdne noge, jo kapitalizirati, ne pa prepuščati naših točk v tujini številnim tujim premostitvenim posojilom, ko se gibljejo obrestne mere tudi do dvajset in več odstotkov.

Glede same organiziranosti Iskre pa je blejska konferenca poudarila zlasti tole: Iskra mora v prihodnjem srednjeročnem obdobju postati svetovna firma, temu primerno se mora organizirati in ne navsezadnje tako tudi obnašati. V Iskri moramo končno le spoznati, da je tržišče enotno, ne pa deljeno jugoslovansko in tuje. Zavedati se moramo, da je strategija trženja neločljiva. Blaga iste proizvodnje ne moremo tržiti drugače v tujini kot pa doma. Zaradi enotnega trga se postavlja tudi neločljiva in nedeljiva odgovornost za trženje Iskrinih izdelkov. In ta je in mora biti locirana v komercialnih delovnih organizacij, od teh izhodišč pa se veriga trženja povezuje in organizira ter nastaja nova delitev obveznosti ter nova delitev dela, s tem da ostane izhodišče vedno nespremenjeno.

Lado Drobež

Uvozne omejitve ogrožajo proizvodnjo in izvoz

V ponedeljek, 24. 3. so se v Ljubljani srečali delegati, ki nas zastopajo v zborih občin in zboru združenega dela Skupščine SR Slovenije. Na tej seji delegacij so se srečali zato, da bi zavzeli enotno stališče do problemov,

ki so nastali z restrikcijami pri uvozu repromateriala in delno tudi investicijske opreme.

Delegati so ugotovili, da je Iskra ena izmed redkih organizacij združenega dela, ki dosledno izpolnjuje načrtovane naloge v obdobju 1976-80.

V tem času je Iskra uravnesila svojo zunanje-trgovinsko bilanco in dosegla, da njen delež izvoza znaša 12 % blagovnega izvoza v naši republiki. Ta izvoz je gotovo pomemben za vso Slovenijo in tudi vso državo.

Ob restrikcijskih ukrepih, zlasti ob režimu dinamike uvoza pa je prišlo do velikih problemov, kako po načrtih, ki jih ima Iskra za leto, proizvesti toliko in tisto, kar namerava in mora izvoziti. V naši republiki je bila namreč že sredi februarja izčrpana „devizna kvota“, se pravi, porabljena so bila vsa devizna sredstva, namenjena za uvoz v prvem trimesečju 1980. Razdelitev sredstev pa je šla, če rečemo po domače, po pravilu: kdor prej pride, prej melje.

Tako je Iskra izpadla po tem režimu pri uvozu nekaterih repromaterialov tako, da je celoten izpad programiranega uvoza visok kar 25 % načrtovanih količin v prvem četrtletju. Poleg tega je Iskra prijavila tudi zaostale lanske uvozne potrebe v višini 630 milijonov dinarjev za uvoz investicijske opreme, odobrenih pa je bilo le za 180 milijonov dinarjev uvoza. Za vse to se dogovarjajo s SISEOT za realizacijo še ostalega.

Položaj postaja vse bolj kritičen, saj so v TOZD po večini porabili viške zalog in se zaradi neurejenega uvoza ponekod že ustavlja proizvodnja. Tako na primer v Kranju v TOZD TEA in ATC.

Delegati so se dogovorili, da bodo v republiki skupščini SRS skušali doseči prioriteten red uvoza vsaj za ključne postavke proizvodnje. V nasprotnem primeru se namreč lahko zgodi, da TOZD ne bodo mogle pokrivati potreb po izdelkih na domačem trgu, niti izvažati po zastavljenem programu. Opozorili bodo tudi na dejstvo, da se preveč investira v infrastrukturo, še vedno pa premalo vsaj v minimalno razširjeno reprodukcijo.

FY

Z zunanje trgovinske konference Iskre na Bledu v preteklem tednu, o čemer podrobneje poročamo v prilogi današnje številke - na 7. in 8. strani.

USTANOVNA SEJA KOORDINACIJSKEGA ODBORA SINDIKATA SOZD ISKRA

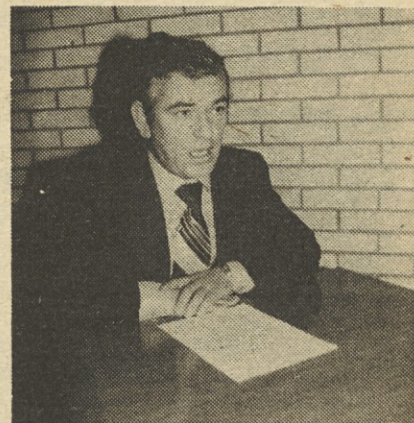
Poglobljeno samoupravljanje in ustalitev gospodarjenja

V petek, 21. marca je bila v Ljubljani prva seja novega Koordinacijskega odbora sindikata Iskre. Na tej seji so ponovno izvolili za predsednika Janeza Kerna, imenovali in izvolili predsedstvo KOS, Komisijo za družbene odnose in Komisijo za šport in rekreacijo. Predsednik Janez Kern je podal poročilo o sedanjem delu, sprejeli so delovni program za leto in uredili vprašanje o oddajanju kapacitet v naših počitniških domovih. Najdlje so se delegati v razpravi zadržali pri predlogih in presoji stabilizacijskih ukrepov.

Iz poročila o delu sindikata v prejšnji mandatni dobi naj omenimo, da je bilo težišče dela sindikata v Iskri lani na osnovnih organizacijah sindikata po TOZD. Kot največja pridobitev pokongresne usmeritve sindikata se je v dveletnem mandatnem obdobju pokazalo delo po sindikalnih skupinah. Tu namreč delavci konkretno, osebno in povsem iz praktičnega dela odločajo, predlagajo in razpravljajo o vsem, kar jih zadeva in kar želijo odločiti o družbenopolitičnem delu, proizvodnji, samoupravljanju in gospodarjenju nasploh.

Na ta način so uspešno vplivali na sprejemanje samoupravnih splošnih aktov, v razpravah o letnih, polletnih in četrtletnih obračunih so se sporazumevali o delitvi dohodkov in relacijah do družbenopolitičnih skupnosti.

V zadnji mandatni dobi je bilo precej premikov in poglobljenega približevanja smislu Zakona o združenem delu. Tako smo izvedli tudi vrsto organizacijskih dopolnitev, ustanovili smo

Ponovno izvoljeni predsednik sindikata Iskre Janez Kern.

več TOZD, kjer je bilo to skladno s potrebami in v interesu delavcev. Tako je bilo v delovni organizaciji Avtomatika, v Industriji elementov, ustanovili smo tudi novo delovno organizacijo za posebne namene ISEZ

(Nadaljevanje na 2. strani)

ZK in politični sistem

ZK igra pomembno vlogo tudi v razvoju in usmerjanju našega političnega sistema. Vprašanja, ki so povezana s hitrejšim razvojem političnega sistema socialističnega samoupravljanja je potrebno obravnavati zato, ker se v našem družbenem življenju ne uveljavlja dovolj učinkovito demokratična narava našega političnega sistema, stopnja razvitosti demokratičnih odnosov tako v združenem delu kot v krajevnih skupnostih. V družbeni praksi še niso dovolj utrjene oblike in načini za uresničevanje pluralizma samoupravnih interesov za uveljavljanje socialistične zveze kot demokratične podlage, kot okvira uresničevanja samoupravnih interesov in kot demokratične podlage delovanja celotnega delegatskega sistema.

Vse to se seveda neposredno povezuje z odgovornostjo in uresničevanjem vloge zveze komunistov v političnem sistemu socialističnega samoupravljanja. Za zvezo komunistov je zato najpomembnejše, da skozi vidik svoje razredne odgovornosti oceni delovanje vseh institucij političnega sistema, utrjevanje na njih grajenih razrednih ciljev, še posebej pa svoje lastno delovanje v posameznem okviru v celoti političnega sistema socialističnega samoupravljanja.

Pri oceni delovanja in krepitve našega socialističnega političnega sistema pa je zato potrebno opredeliti vlogo in funkcije delegacij v samoupravnih splošnih aktih, dalje ugotoviti ustreznost delovanja delegacij (posebne, združene, splošne) in njihovo kadrovsko izpolnitve ter izvesti nadomestne volitve povsod, kjer osip delegatov onemogoča normalno delovanje delegacij, zagotoviti pogoje in odgovornost za informiranje delegacij in delegatov o vseh bistvenih vprašanjih za delegatsko odločanje, zagotoviti možnosti za delovno povezovanje in usklajevanje med delegacijami v temeljnih samoupravnih organizacijah in skupnostih, zagotoviti večjo strokovnost in samoupravno pomoč in podporo delegacijam s strani strokovnih služb, oceniti ustreznost oblikovanja konferenc delegacij za delegiranje v zbor združenega dela občinske skupščine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, vključevati interna glasila v celotni sistem informiranja, posvetiti izobraževanju delegatov posebno pozornost in spremljati njihovo delo v smislu odgovornosti pri oblikovanju stališč.

Skozi vidik uresničevanja teh pomembnejših nalog je potrebno oceniti konkretno aktivnost, angažiranost in pripravljenost vsakega posameznega člana zveze komunistov. Osnovna organizacija ZK ne sme prepuščati ob pomembnejših družbenopolitičnih vprašanjih delovanje članov organizacije v organih samoupravljanja in drugih družbenopolitičnih organizacijah njihovi lastni pobudi in lastnemu prepričanju. Dos vseh teh pomembnih vprašanj mora zavzeti stališče, to pa je stališče za nastop vseh članov osnovne organizacije zveze komunistov v vseh institucijah političnega sistema tiste sredine. Organizacija ZK pa je dolžna preverjati tudi, kako se ta stališča ob zagotavljanju najširše fronte delovnih ljudi demokratično uresničujejo.

Stališča KOS SOZD ISKRA

DO IZPLAČEVANJA NADOMESTIL IZ MATERIALNIH STROŠKOV IN SKLADA SKUPNE PORABE

KOS SOZD Iskra predlaga, da se kot osnova za nadomestilo tudi v letu 1980 uporabljajo določila samoupravnih splošnih aktov, izdelana na podlagi sindikalne liste za l. 1978. V uporabi teh določil naj se samoupravni organi orientirajo v naslednjih smereh:

1. Področje povračila materialnih stroškov
  - a) Dnevnice
Pri določanju višine dnevnice predlagamo, da se v letu 1980 s sklepi samoupravnih organov določajo naslednje časovne kategorije:
od 8 – 12 ur,
od 12 – 24 ur in
polnih 24 ur.
Glede višine zneska predlagamo, da se za prvi dve kategoriji uporabljajo zneski za leto 1979, za polnih 24 ur pa znesek največ 310 din.
  - b) Kilometrini
Predlagamo, da se povračilo stroškov za kilometrino vračajo v višini iz leta 1979, razen prevoza sopotnikov, opreme ali orodja, kjer naj bi povračilo stroškov povečali največ za 0,90 din, kar predstavlja maksimalni možni znesek kilometrine.
  - c) Ostala nadomestila iz materialnih stroškov se morajo gibati v skladu s poslovno politiko, ki jo določajo delavski sveti v skladu z zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje dnevnice za službena potovanja, nadomestil za službena potovanja in druge omejitve.
  - d) za nadomestilo stroškov prenočevanja v tujini naj se uporabljajo določila zvezne uredbe o izdatkih za službena potovanja in selitve v tujino, ki se priznavajo zveznim upravnim organizacijam med materialne stroške (Ur. l. SFRJ 14/70). Izjeme lahko določi ustrezen organ upravljanja.
2. Področje prejemkov iz sklada skupne porabe
Sindikat priporoča, da v letu 1980 dajemo prednost povišanju zneska za regres za prehrano, ostali prejemki iz sklada skupne porabe pa naj se uskladijo v okviru, ki ga določa dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980.

SEJA PODROČNEGA KOLEGIJA ZA KAKOVOST

Projekt zanesljivosti

Dne 12. 3. 1980 je bila v Elektrooptiki seja področnega kolegija za kakovost, na katerem so prisostvovali vodje, oz. predstavniki področij kakovosti DO, ter nekateri drugi delavci iz Iskre pa tudi zunanji.

V prvi točki dnevnega reda je v. d. predsednika KPO DO ISEZ Živojin Abramovič prisotne informiral o proizvodnem programu, organiziranosti in osnovah nadaljnjega razvoja DO ISEZ. Marjanca Kobe v. d. člana KPO za kakovost pa je informiralo dopolnila s prikazom dejavnosti področja kakovosti. Bolj podrobno je razložila program dela področja kakovosti za leto 1980:

- Urediti službe kakovosti v DO in v vseh TOZD, predvsem formirati vhodno kontrolo
- Razširitve sodelovanja z organizacijami skupnega pomena IKM in ZORIN
- Zagotavljanje kakovosti pri novih izdelkih (odrejanje kakovosti v ponudbah, investicije v opremo itd.)
- Urediti metrološki nadzor nad vsemi instrumenti
- Organizirati in urediti servisiranje izdelkov iz celotnega proizvodnega programa

V nadaljevanju so pregledali naloge po zapisniku. Ugotovljeno je bilo, da je SS o kakovosti podpisan skoraj v vseh DO, oz. TOZD. Letna poročila o kakovosti so v zaključni fazi, o končnem poročilu bo razprava tekla na prihodnji seji. Zelo živahna je bila aktivnost v vseh DO, oz. TOZD pri obravnavanju predloga pravilnika o metrološkem nadzoru meril. Ugotovljeno je bilo, da bo v vseh organizacijah mogoče organizirati nadzor meril, zaenkrat pa ostaja odprta problematika nadzora dolžinskih meril.

Osrednja tema kolegija je bila posvečena „PROJEKTU ZANESLJIVOSTI“.

Na sejo smo povabili tudi dr. A. Hudoklin, nekdanji sodelavec Iskre, ki sedaj predava temo zanesljivost na Visoki šoli za organizacijo dela Kranj.

Dr. Hudoklinova je prisotne seznanila s celotnim konceptom in vsebino projekta zanesljivosti, „ZAGOTAVLJANJE ZANESLJIVOSTI TEHNIČNIH SISTEMOV“, ki je v razpravi tudi na Gospodarski zbornici Slovenije.

Projekt obravnava celotno in zelo široki problematiko zanesljivosti tako modeliranja sistema zagotavljanja zanesljivosti v OZD, podatke o zanesljivosti sestavnih delov, metodologijo preskušanja, organizacijo zanesljivosti itd. kot tudi izobraževanje, ki je za realizacijo potrebno. Zato bomo o projektu drugič poročali bolj podrobno in več.

Razprava o problematiki je bila živa in izčrpna ter je glede na problematiko Iskre v zanesljivosti projekt dopolnila z vrsto predlogov.

Posebej velja omeniti, da je bila večina prisotnih za to, da se posebej vnese EKONOMSKA ZANESLJIVOST, saj so ekonomska merila pomemben dejavnik pri vsaki aktivnosti.

Konkreten je bil dogovor o izobraževalnem delu. Po informaciji o formiranju Izobraževalnega centra Iskre, ki naj prevzame vrsto nalog pri izobraževanju Iskrašev, je bilo sklenjeno, da področje kakovosti SOZD v dogovoru s kadrovskim področjem ponudi VŠOD Kranj, da posebej za potrebe Iskre organizira:

A) PODIPLOMSKI ŠTUDIJI na področju zanesljivosti tako, da bi

Poglobljeno samoupravljanje in ustalitev gospodarjenja

(Nadaljevanje s 1. strani)

in naredili še več pozitivnih korakov za demokratizacijo odločanja in boljšo organiziranost v proizvodnji in gospodarjenju.

Za novega predsednika Koordinacijskega odbora sindikata Iskre je bil že drugi izvoljen Janez Kern. V komisije in odbore pa so bili izvoljeni tile delegati:

PRESEDSTVO KOS: Kern Janez, Marjan Može (IŠP), Vinko Marolt (Elektromehanika), Drago Plaper (IEZE), Vasko Korunovski (Avtomatika), Drago Novak (Avtoelektrika), Ebin Malnarič (Kondenzatorji), Milan Jakomin (Zmaj, Rudi Kump (ISEZ), Ivo Vrtič (IC), Marjan Mozečič (ZORIN), Janez Cerk (ISE), Miloš Markič (Šolski center), Edo Venek (IKM) in Mitja Ančič (DSSS SOZD).

KOMISIJA ZA DRUŽBENO-EKONOMSKE ODNOSE IN RAZVOJ SAMOUPRAVLJANJA: Marjan Šifkovič (Elektromehanika) – predsednik, Marjan Šmid (IŠP), Sašo Sedmak (DSSS IEZE), Stefan Šimunovič (Avtomatika), Stane Golobič (Kondenzatorji), Franc Pance (DSSS IC), Jože Jekovec (ZORIN), Anton Kaplan (ISE), za Avtoelektriko bodo delegata imenovali naknadno, Živka Rozman (ISEZ) in Marija Kocman (Zmaj).

KOMISIJA ZA ŠPORT IN REKREACIJO: Marjan Brezar – predsednik, Niko Drinovec (Elektromehanika), Janko Šilar (IŠP), Franc Vinter (IEZE), Anton Kastelic (Avtomatika), Ilko Vidic (Avtoelektrika), Janez Cevc (ISEZ), Dušan Veljše (Kondenzatorji), Marjan Roglič (Zmaj), Majda Adamič (ZORIN), Vili Tekavec (ISE), Jože Meden (IC) in Milan Kumer (IKM).

Ker bomo objavili delovni program za leto 1980 v celoti, naj povemo le nekaj zanimivih misli ob razpravi in pripombah o načrtu dela. Najdlje so se delegati zadržali ob stabilizacijskih gibanjih, ukrepah in problemih. Zanimivo je, da so stabilizacijo in napore za ustalitev gospodarjenja vsi dobro ocenili. Imeli pa so vrsto pripomb na nekatera neskladja, ki so se pojavila v praksi. Vsi so se strinjali, da se mora v prvi vrsti še povečati izvoz in to za vsako ceno.

Delegat iz novogoriške Avtoelektrike je predlagal, naj bi v Iskri letos razdelili dopustniški regres v višini, ki so ga v letni načrt zapisali in, ki ga bodo razdelili v negospodarstvu.

vsaka DO predlagala 1 do 2 delavca za ta študij. Ti delavci bodo kasneje delovali kot koordinatorji in organizatorji zanesljivosti v DO.

B) **SPECIALISTIČNI SEMINAR ZA STROKOVNJAKE**, ki se ukvarjajo z zanesljivostjo (1 do 2 semestra) tudi tukaj bi za začetek iz vsake DO prijavili 1 do 2 kandidata.

V okviru novoustanovljenega centra pa bi v lastni režiji s pomočjo domačih in drugih strokovnjakov organizirali:

C) Več informativnih seminarjev o zanesljivosti za vodje razvojnih, konstrukcijskih, tehnoloških in kontrolnih služb v DO in TOZD, ki morajo poznati osnove, predvsem pa naše možnosti za konkretno delo na zanesljivosti in D) Več specialističnih (formativnih) seminarjev za delavce Iskre, ki bodo konkretno delali na analizi, izboljšanju, določanju potreb po rezervnih delih in drugih nalogah iz zanesljivosti.

Znova je bilo poudarjeno, da je zanesljivost prioritarna naloga za vse Iskrine organizacije, saj je ravno pri zanesljivosti in vzdrževalnosti vedno več težav. Zato moramo povečati naša prizadevanja, da to uredimo.

Na koncu je kolegij predlagal tudi delavce za SOSVET za izobraževanje za predsednika pa je bil imenovan Franc Pogačnik, dipl. ing. iz Elektromehanike.

Po zaključku seje so si vsi pod vodstvom vodij služb kakovosti iz EO in ISEZ ogledali tudi preskusni laboratorij Elektrooptike in ISEZ v Stegnah. Ugotovili smo, da se naša opremljenost iz leta v leto izboljšuje, da pa bo treba v bodoče nabavo opreme bolj usklajevati in bolj premisliti, predvsem glede na možnosti vzdrževanja, izkoriščenosti zmogljivosti in manjšega angažiranja pri izdelavi in uporabi programske opreme. Na tem delu nas čaka namreč še veliko dela.

L. K.

Tam, v negospodarstvu namreč, je ponekod za 1000 din in več višji. „Zakaj? Odkod?“, se je spraševal delegat. KOS je sklenil, da se predlog sprejme in posreduje republičkim sindikatom, ki naj to anomalijo odpravi.

Eden izmed razpravljalcev je menil, da breme stabilizacije vse preveč pritiska le na združeno delo, od katerega vsi pričakujejo več, bolje in takoj. Medtem pa se energetika na primer „ustaljuje“ z visokimi dvigi cen, tako elektriki, nad vsa pričakovanja nafte, plinu in tudi druge storitve se nesorazmerno dražijo, tako na železnici in pri drugih. „Nihče ne pozna več podražitve pet ali deset odstotkov, navadno se podražitve gibljejo v mejah 40–60%. Mi pa v najboljšem primeru lahko dvignemo ceno izdelku kakih 10%. Bomo zmogli vse to?“ se je vprašal delegat.

Na koncu je bila še živahna razprava o tem, kako bomo letos letovali. Vprašanje je bilo, kako pokriti cene, oz. kako ekonomsko poslovati v naših domovih na Dugem otoku, v Poreču

in v Trenti. Ekonomska cena namreč za večino delavcev previsoka ali pa vsaj nezanemljiva, nihče pa ne več pokriva razlik med regresiranimi penzoni in dejansko ceno. Te doma namreč upravlja Iskra Invest servis. mora jasno vse stroške pokriti. Lani kril razliko, letos pa za to nimamo sredstev. ISE je sindikatu predlagal štiri šitve:

1. ena izmed proizvodnih delov organizacij naj prevzame domovne razliko
2. TOZD naj bi solidarno pokrival razliko
3. prodati vse počitniške domove Trento vrniti SO Tolmin
4. Iskra Invest servis prosto razpolaga z vsemi domovi, jih da lahko najem turističnim agencijam, Iskra pa imajo prednost pri najemu.

Po burni in resni razpravi so se delegati odločili za četrti predlog. V sopsu Iskra bo razpis za letovanje ekonomskih cenah. Po razpisnem roku bodo ostale zmogljivosti oddane najem turističnim agencijam. Škoda velja za letos.

Sestanek predsedstva KS ZSMS SOZD Iskra

Na sestanku predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS v SOZD Iskra, smo mladi obravnavali nekaj aktualnih tem, pomembnih za naše uspešno in kreativno delo. V prvi točki smo se mladi pogovarjali o organiziranju letne volilno-programске konference in delovnega posvetovanja, na katerem bi se mladi seznanili z nalogami za aktivno vključevanje mladih v našo samoupravno družbo, o njenem ustvarjalnem delu pri razvoju samoupravnih odnosov in izobraževanju mladih. Na posvetovanju si bomo tudi izmenjali izkušnje pri aktivističnem mladinskem delu v posameznih sredinah, o naših uspehih in tudi problemih, s katerimi se srečujemo pri našem delu ter poskušali skupaj najti uspešne rešitve.

Pogovarjali smo se tudi o osnutku smernic delovanja mladine v SOZD Iskra ter se odgovorili, da bomo pri svojem delu tudi v naslednjem obdobju posvetili največ pozornosti izobraževanju, uveljavljanju in nadaljnji politični ter strokovni izgradnji mladega delavca samoupravljalca.

V tem letu bomo mladi pri svojem delu in aktivnostih posvetili mnogo časa tudi usposabljanju za naloge splošnega ljudskega odpora in družbene samozaščite, aktivnemu sodelovanju na mladinskih delovnih akcijah, športnim in kulturnim prireditvam.

Aktivno bomo sodelovali z organizacijo Zveze borcev pri ohranjanju in obujanju tradicij NOB. Nosilec aktivnosti in akcij je mladinski pohodni odred „Partizanske delavnice 99d“ z vsemi svojimi deli. Delo pa bomo organizirali tako, da bomo aktivnosti približali v vse osnovne sredine mladinskega delovanja.

To je le nekaj nalog, katere bomo morali mladi, poleg rednih delovnih in samoupravnih obveznosti izpolniti. Predsedstvo se je govorilo, da smernice delovanja objavimo v glasilu „Iskra“ in jih s tem objavno obravnavo v vse osnovne organizacije ZSM. Le-te morajo smerno obravnavati in na nje dati svoje pombe tako, da bomo mladi na letošni volilno-programski konferenci sprejeli usklajena in enotna načelna lovanja.

Predsedstvo je obravnavalo in dalo po enaki poti v javno obravnavo poročilo o delu mladih v preteklem mandatnem obdobju. Pri sestavi ročila je predsedstvo ugotovilo, da je v večini osnovnih mladinskih sredin v SOZD Iskra delo in aktivnost pravilo na bolje, vendar se bomo trudili kot celota bolj resno pripraviti na ukvarjanje s sredinami v katerih že časa ni prave aktivnosti.

Veliko smo se pogovarjali in izmenjavali mišljenja o organiziranju proslave za praznik dan borca Iskre ter sprejeli dogovor, da poročamo organiziranje trediconalne proslave v obliki, ki bo sprejemljiva delavca in ne bo v škodo našim strokovnim prizadevanjem. Menimo pa, da bi morali za ta praznik v celoti Iskri posvetiti mnogo več pozornosti in dati večji poudarek ohranjanju obujanju tradicij NOB ter specifičnemu zgodovinskemu nastanku Iskre. Seznanili smo se z akcijami in aktivnostmi katere izvaja ali pripravljajo sindikat v SOZD, s samoupravnim delovanjem in nalogami, v katere moramo vključiti, z delom košararskega kluba „Iskra-Olimpija“ in s vrsto drugih aktualnih dogajanj SOZD Iskra in izven nje.

Seminarji fakultete za elektrotehniko

Fakulteta za elektrotehniko Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani bo imela v aprilu in maju mesecu 1980 v okviru strokovnega izpopolnjevanja in dopolnilnega izobraževanja na merilno procesni smeri naslednje seminarje:

Koda	Naslov seminarja	Vodja seminarja	Datum izvedbe
MP/4	Odjemniki in pretvorniki v procesni merilni tehniki (II. del)	A. Jeglič	21.–23. 4. 1980
MP/2	Elektronska instrumentacija v medicini	A. Kralj	15.–17. 5. 1980
MP/5	Zakon o merskih enotah in merilih	A. Jeglič	19.–20. 5. 1980
MP/3	Industrijska robotika	A. Kralj	21.–23. 5. 1980
MP/1	Mikroračunalnik v avtomatskih merilnih sistemih (AMS) (ponovitev)	P. Šuhel	26.–28. 5. 1980

Seminarji so namenjeni dopolnjevanju znanja po končanem višješolskem in visokošolskem študiju. Vabljeni! Rok za prijave za vse seminarje poteče 1. aprila 1980. Vse informacije dobite v tajništvu fakultete, telefon: 265-161, interna 253.

ISKRA – SOZD ELEKTROKOVINSKE INDUSTRIJE, n.sol.o. Ljubljana, Trg revolucije 3

razpisuje

na osnovi 77. člena samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD ISKRA in na osnovi sklepa 10. zasedanja delavskega sveta SOZD ISKRA z dne 27. 2. 1980 prosta dela in naloge:

1. člana kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra za razvoj in inovacijo
  2. člana kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra za ekonomiko in plan
  3. člana kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra za kakovost in poslovno sodelovanje z organizacijami in deželami SEV
  4. člana kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra za povezavo z gospodarskimi zbornicami in družbenopolitičnimi skupnostmi
  5. člana kolegijskega poslovodnega organa SOZD Iskra za stike z javnostjo.
- Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, ki so določeni z zakonom, izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
- da imajo visoko ali višjo strokovno izobrazbo
  - da imajo najmanj 5 let ustreznih delovnih izkušenj
  - da so sposobni voditi in organizirati delo
  - da imajo moralnopolitične vrline
  - da obvladajo najmanj enega izmed svetovnih jezikov. Kandidati naj svoje vloge z dokazili o izpolnjevanju pogojev razpisa pošljejo sekretariatu delavskega sveta SOZD Iskra, Ljubljana, Trg revolucije 3/12. etaža - za razpisno komisijo, v 30 dneh po objavi razpisa v časopisu „Delo“. Razpis je bil objavljen v „Delu“ 12. marca in rok za prijavo poteče 11. aprila 1980.

Lansko poslovanje in stabilizacijski ukrepi

(Nadaljevanje s 3. strani)

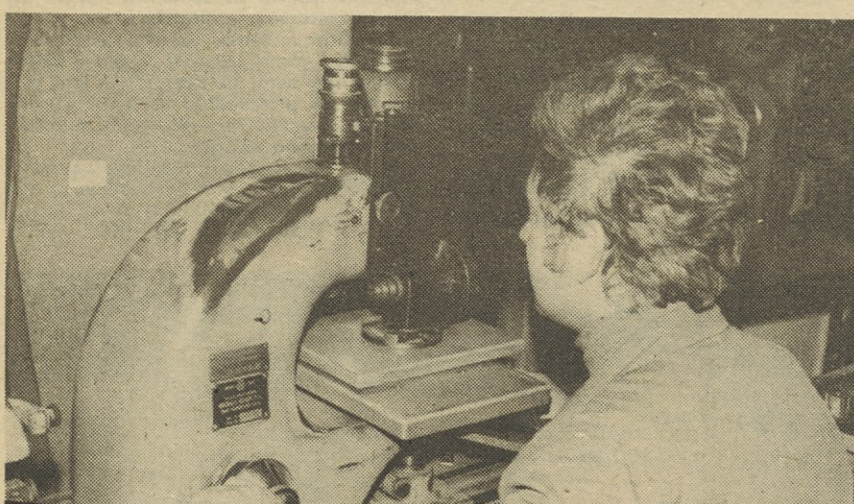
PREDLOG UKREPOV VARČEVANJA IN STABILIZACIJA

V prizadevanjih za izboljšanje poslovanja, za boljše gospodarjenje v TOZD, je nujno, da začnemo poslovati bolj varčno, da omejimo nekatere stroške, ki niso nujno potrebni pri vsakdanjem poslovanju. Za dosego tega so nujni ukrepi, ki ne bodo samo obvezujoča formalnost, temveč moramo z njimi: zagotoviti boljše delo, razviti vse možne oblike varčevanja, izboljšati delovno disciplino, povečati odgovornost za uspešnost dela vsakega delavca, izboljšati tehnološko disciplino, zagotoviti boljše izkoriščanje opreme in racionalno uporabo sredstev za delo. Doseči moramo varčevanje in boljše gospodarjenje na vseh področjih naše dejavnosti. Te odgovornosti se v dani situaciji ne more nihče izogniti, sprejete ukrepe smo vsi dolžni spoštovati in se po njih ravnanje.

KVALITETA DELA

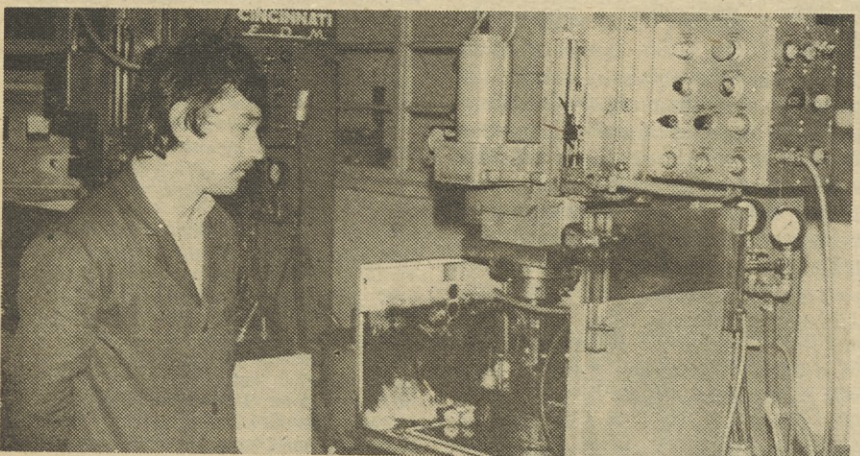
Da bi izboljšali kvaliteto dela opravljenih operacij, moramo:

- poenotiti in izboljšati način risanja, predvsem kotiranja,
- dosledno vnašati mere v risbe, ki se popravljajo med izdelavo,

Tudi grafiranje je pomembna panoga orodjarstva.

- začetnikom oziroma delavcem, ki ne dosegajo zadovoljivih rezultatov, posvetiti večjo pozornost in jim nuditi pomoč pri delu,
- dosledno registrirati vso slabo kvaliteto in analizirati vzroke za nastajanje slabe kvalitete - reševanje izmeta „na črno“ ni dovoljeno,
- zamudno terminov (tudi v ročni obdelavi) šteti za slabo kvaliteto dela in to upoštevati pri faktorju kvalitete norme,
- zagotoviti delo po tehnološki dokumentaciji.

Erozijska obdelava obdelovanca.

MATERIAL

- Vse viške, ki ostajajo ob razrezu materiala in materiale, ki se nahajajo v razdelilnici in delavnicah, je potrebno evidentirati in jih vrniti v skladišče. Prihranek je potrebno ovrednotiti.
- V primerih, kjer bo možno uporabiti domače materiale, se bomo izogibali uvoza. Zaradi tega bomo izdelali evidenco nujno potrebnega materiala iz uvoza.

ISKRA Industrija za telekomunikacije elektronično in elektromechaniko KRANJ, n.s.o.

Komisija za delovna razmerja TOZD VZDRŽEVANJE

objavlja

prosta dela in naloge

SAMOSTOJNEGA STROKOVNEGA SODELAVCA

Kandidati morajo poleg splošnih, z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visokošolska ali višješolska izobrazba strojne ali organizacijske smeri,
- 5 let delovnih izkušenj na področju vzdrževanja.

Kandidati naj prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, Kadrovska služba, Savska loka 4, 64000 Kranj.

- Pri naročanju novih pozicij materiala bomo opravili analizo v smeri, da med letom ne bomo prekoračili vrednostnega normativa skladišča.

- Obvezno moramo opraviti analizo negibljivih zalog s ciljem zmanjšati vrednosti.

- Uvesti je potrebno evidenco porabe potrošnega materiala v proizvodnji in v službah s ciljem zmanjšanja porabe.

ČASOVNI NORMATIVI

- Tehnologi morajo prevzeti vso odgovornost za postavljene časovne normative. S tem popravljanje norm praviloma ni več dovoljeno.

- Glede na zelo visoke vrednosti naših orodij ugotovljamo, da so vrednosti za produktivno uro nižje kot v ostalih TOZD in je potrebno v produktivni uri opraviti več dela. Za dosego tega je potrebno opraviti analizo časovnih normativov in jih ustrezno korigirati - zmanjšati.

- Za vse sporne časovne normative je treba uvesti metodo trenutnega zapažanja, oz. merjenja.

- Izdelati moramo stalne tehnološke plane povsod, kjer je možno.

VARSTVO PRI DELU

- Dosledno je treba izvajati program

- Glede na dejstvo, da je potrebno zaključni račun potrditi na zboru delavcev, da bi bili člani kolektiva čim bolj seznanjeni z rezultati gospodarjenja, so osnovne organizacije izvedle razpravo po sindikalnih skupinah in seznanile, oz. obravnavale zaključni račun tako, da je dobil vsak delavec pregled nad gospodarjenjem, lahko je dal na poročilo tudi svoje pripombe.

- Ko je DS TOZD določil datum izborov delavcev, so temeljne organizacije izvedle to nalogo - ene bolje,

- ukrepov varstva pri delu in neuporabo osebnih zaščitnih sredstev strogo preganjati.

- Intenzivno je treba delati na stalnem izobraževanju delavcev na področju varstva pri delu.

- Racionalno je treba koristiti strojni park in sploh porabo električnega toka.

VARČEVANJE S ČASOM

- Uvedba gibljivega delovnega časa: Vodje so odgovorni, da zagotove nadzor. Izigravanje določil o gibljivem delovnem času morajo vodje takoj prijaviti kot hujšo kršitev delovnih dolžnosti.

- Po uvedbi gibljivega delovnega časa privatnih izhodov ni.

- V teku delovne izmene je treba opustiti vsa osebna praznovanja.

- Dvokratno koriščenje odmorov ni dopustno. Zadrževanje in postopanje po hodnikih med delovno izmeno ni dovoljeno. Zagotoviti moramo sproten pregled prisotnosti na delu in tudi sproten pregled uspešnosti pri delu.

- Izvajati je treba dogovor, da se sestanki organizirajo v prostem času ali ob zaključku delovne izmene.

- Proti kršilcu delovne discipline je treba dosledno ukrepati v vseh sredinah in na vseh ravneh TOZD.

- Vsako nedelo, malomarnost, nedisciplino in ščitenje tega je treba šteti kot hujšo kršitev delovnih dolžnosti.

- Prikaz GP TOZD Orodjarna za leto 1980, ki je bil sprejet na 21. seji DS TOZD Orodjarna:

- Zaposlovali bomo samo delavce na produktivnih delovnih mestih.

- Zaposlenost se poveča za 1,5 % (torej naj bi bilo 276 zaposlenih)

- OD morajo za 25 % počasneje naraščati kot narašča dohodek in počasneje od rasti čistega dohodka.

- Poraba sredstev sklada skupne porabe:

- V planirani višini ostanejo sredstva za: jubilejne nagrade, nagrade ob upokojitvi, regres za prehrano, regres za dopust, pogostitve in obdaritve upokojevcem. Vsa ostala sredstva se znižajo za cca 25 %. S tem bomo dosegli, da vsa sredstva, porabljena iz SSP, ne bodo presegla 13 % lanskoletne porabe.

- Sredstva reprezentance in dnevnice se znižajo do mere, ki je v skladu z resolucijo.

F. Šenk

Razmišljanje o zborih delavcev

TOZD je osnovna oblika združenega dela, v kateri delavci uresničujejo neodtuljivo pravico, da ob delu z družbenimi sredstvi upravljajo s svojim delom, pogoji dela ter odločajo o rezultatih svojega dela. V TOZD in prek nje delavec uresničuje svojo pravico delati z družbenimi sredstvi - kar je njegova osnovna in neodtuljiva pravica - to pa hkrati zagotavlja pravico in dolžnost, da enakopravno in skupaj z drugimi upravlja z delom in poslovanjem organizacije združenega dela, zadevami in sredstvi družbene reprodukcije, da ureja medsebojne odnose pri delu, odloča o dohodku ter pridobiva osebni dohodek.

O vsem tem nas ustava in zakon o združenem delu obvezujeta, oz. nam nalagata ipolnjevanje, hkrati pa izhajajo iz dolžnosti tudi pravice. Zakaj pravzaprav ves ta uvod? Nermalokrat se namreč dogaja po naših TOZD, da vse to sicer vemo, delamo in uresničujemo pa le v tolikšni meri, da je zakonu in ustavi zadoščeno.

Poglejmo konkretno, kako so pravzaprav ponekod potekali zbori delavcev ob sprejemu zaključnih računov za leto 1979.

Aktivnosti pri pripravi materiala, oz. gradiv o poslovanju, rezultatih gospodarjenja, učinkovitosti ter uspešnosti so se pričele takoj po zaključku poslovnega leta, potekale pa so predvsem v strokovnih službah v temeljnih organizacijah.

O gradivu, ki je bilo izdelano le na osnovi predvidevanj in znanih kazalcev, je najprej razpravljala osnovna organizacija sindikata ter nato tudi DS TOZD.

Glede na dejstvo, da je potrebno zaključni račun potrditi na zboru delavcev, da bi bili člani kolektiva čim bolj seznanjeni z rezultati gospodarjenja, so osnovne organizacije izvedle razpravo po sindikalnih skupinah in seznanile, oz. obravnavale zaključni račun tako, da je dobil vsak delavec pregled nad gospodarjenjem, lahko je dal na poročilo tudi svoje pripombe.

Ko je DS TOZD določil datum izborov delavcev, so temeljne organizacije izvedle to nalogo - ene bolje,

druge slabše. V čem je pravzaprav problem?

Za zbere delavcev je bilo na razpolago 60 minut. Zbori so bili ponekod izvedeni v proizvodni hali, jedilnici ali drugem primernem prostoru z bolj ali manj uspešnim ozvočenjem, ali pa celo brez njega. Razpravljalci so pripravili gradivo, ostali, ki so nam bile namenjene te informacije pa smo le-te poslušali, vendar so nam bile misli v večini primerov odmaknjene. Pa ne samo misli, tudi sami smo bili odmaknjeni od poročevalcev - ostali smo kar na delovnih mestih ali pa smo sli v odročnejši prostor, kjer poročevalca sploh nismo slišali. Za nas ni bilo pomembno to, kako smo gospodarili, kako bomo sredstva razdelili, kakšne so naše težave in podobno, najbolj pomembno je vsekakor bilo to, da smo eno uro prosti.

Takšnih zborov si vsekakor ne smemo več dovoliti, saj v letu stabilizacije pomeni ena izgubljena ura delavca toliko in toliko izgubljenih ur za TOZD glede na število zaposlenih, le-to pa toliko in toliko izgubljenega dohodka.

Pri vsem tem se sprašujem še dvojje. Ali niso neposredni vodje dela dolžni, da poskrbijo za prisotnost in udeležbo svojih delavcev na zborih, saj so le-ti v rednem delovnem času in je prisotnost na njih „obvezna“ in ali niso prav člani ZK tisti, ki naj bi dajali zgled, razpravljali odkrito o takšnih negativ-

nih pojavih in jih s potrebnimi ukrepi in zadolžitvami odpravljali.

Vse to me sicer ne bi motilo, če ne bi prišlo čez čas do povratnih reakcij. Namreč prav tisti, ki na zborih delavcev, kjer se sprejemajo pomembne odločitve za vse in o katerih odločajo prav vsi, kritizira določeno stanje, pa se sprašuje, kako je sploh možno, da smo sprejeli takšen akt, ko pa imamo sedaj npr. en dan dopusta manj. Tudi sicer najde hitro obrazložitev: „Saj to so pa tako na vrhu sprejeli.“

Ob vsem tem razmišljanju pa se tole: Ali ne bi bilo bolje, da bi na zboru obrazložitve trajale največ 10 minut - saj se s celotno vsebino seznanjajo delavci že na sestankih sindikalnih skupin - preostali čas pa bi koristno porabili za razpravo in uspešnejše stališče. Tako pa smo običajno pričeli celotnim obrazložitvam pomembno na zborih, za razpravo pa zmanjšali časa. Če pa ni možnosti karkoli pomniti, tudi ni interesa, da bi aktivno sodelovali na zborih delavcev.

Samoupravljanje, komunikacije v okviru njih informacijski tokovi organizaciji združenega dela povečujejo posamezne člane organizacije med seboj pri izvajanju nalog. Ker se naloge vedno le delne, pomeni, da kakšno večjo nalogo kvalitetno opravilja lahko le več ljudi v skupnem, posrednem medsebojnem stiku. Organizacijske informacije in komunikacijski kanali so namreč pogojeni z vsebino dela in načinom delitve dela tudi z vrsto drugih faktorjev.

S tem razmišljanjem o zborih delavcev sem želel le nakazati na nekatere slabosti in nepravilnosti in hkrati pokazati tudi na možne rešitve. Situacija o organiziranju je sicer posplošena, kar tudi pomeni, da za nekatere TOZD sploh ne velja, za druge delovne nekaterim TOZD pa je pisana „na kožo.“

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, L. JUBLJANA

Priprave na volitve

Izvedba volitev delegatov delovne organizacije Iskra-Avtomatika v delavski svet in odbor za samoupravni nadzor SOZD ISKRA, je bila poleg obravnave predloga letnega programa dela konference ena od osrednjih točk dnevnega reda ponedeljkove seje konference osnovnih organizacij sindikata delovne organizacije Iskra-Avtomatika.

V delavskem svetu SOZD ISKRA ima Avtomatika v skladu s sklepom omenjenega delavskega sveta in določili 65. člena samoupravnega sporazuma o združevanju v SOZD Iskra pet delegatskih mest, v odboru za samoupravni nadzor pa v skladu z določili 83. člena citiranega sporazuma, dve delegatski mesti.

Ko je konferenca osnovnih organizacij sindikata pripravljala predlog možnih kandidatov za delegate v omenjene samoupravne organe, je morala v prvi vrsti upoštevati lokacijsko razdrobljenost temeljnih organizacij delovne organizacije. Avtomatika ima namreč svoje temeljne organizacije tudi v Makolah, oz. Poljčanah, Dobropolju in Novem mestu. Da bi z razporeditvijo petih delegatov kar najbolje izpolnila pretok tako pomembnih informacij, oz. odločitev (TOZD-DO-SOZD), je predlagala kot možne kandidate naslednje delavce:

Za delavski svet:

- 1) PRESKER VINKO (1934) kontrolor v TOZD Orodja
- 2) GIMPELJ ALBERT (1947) organizator v TOZD ELA
- 3) STERLE MARJAN (1939) vodja sektorja proizvodnje v TOZD Sestavni deli

Delegati konference sindikata DO Avtomatika med zasedanjem.

Stabilizacija

„Ustalitev, utrditev (denarja, cen); okrepitev; ustaljenost, uravnovešenost.“ - nekaj takega pomeni ta beseda, izhajajoča iz latinskega jezika. Najbrž je uporaba tega izraza za naše razmere, za sedanji trenutek jugoslovanskega gospodarstva, premišljeno izbrana, s povsem določenim namenom. Stabilizirati se, pomeni iz take organizacije dela, kakršna je trenutno, potegniti čimveč je mogoče - poiskati notranje rezerve, dati poudarek večji produktivnosti, boljsemu izkoriščanju delovnega časa, bolj inten-

zivni zaposlenosti vsakega posameznika, ki združuje delo.

Produktivnosti dela nam ne bomo reševali samo stroji - večji, bolj moderni - več elektrike, več nafte, več ... Predvsem in zlasti ljudje, delavci so tisti dejavniki, ki lahko najbolj vpliva na visoki ali nizko produktivnost. Ljudje pa, najbrž se boste sprijeli, niso stroji. Od delavca ne bomo dobili več, če ga bomo gnali v „vrtljaje“, če mu bomo dali več nafte, če ga bomo priklenili k delovni misli, če mu bomo nenehno dopovedovali naj poveča produktivnost svojega dela, naj manj klepetaja, pije mlatkave ... Vse to počnemo, o vsem tem govorimo - in pričakujemo, da bodo bode neankrat vsi začeli bolj delati, bolj sedeti za mizo, se na delo voziti avtobusi, ob vikendih ostajati doma, bolj zgodaj hoditi spat (da bodo pošli hranili pri elektriki), da bodo pokrivali manj papirja, naredili manj škarp, uničili manj orodja, ugašali luč, se seboj, tudi če niso doma, manj telav, fonirali na službene stroške, manj klepetali med delom, manj tega, manj onega, ...

Hudič je to, ker vsi mislimo, da vsem to bo nekdo drug, ne mi! Nekdo drug namesto nas se bo stabiliziral.

Dokler bomo v vsem tem samo govorili in pisarili, ne bomo veliko dosegli. Dosti ste lahko prebrali o tem, da le delavec, ki je zadovoljen s svojim delom, tudi učinkovito dela. Pravilno razmišljanje

(Nadaljevanje na 9. strani)

Pogled na nekatera aktualna vprašanja samoupravne organiziranosti

Naj mi bo oproščeno, če bom najprej rekel nekaj besed v zvezi s samo predelavitvijo teme, ki naj bi bila predmet našega razgovora. Osebnostno mislim, da privlačni v tem družbenem trenutku skupno pozornost problematika, ki je povezana s samoupravno organiziranostjo v delovni organizaciji, ne pa s teoretičnimi vlogami delovne organizacije in s tem povezano samoupravno zavestjo in samoupravno prakso. Mislim, da ne gre za reafirmacijo delovne organizacije, kar bi dejansko pomenilo, govorim seveda zelo prenehanje, povratek nazaj k položaju, ki ga je imela pred leti. Tega pa nihče od nas ne želi in ne želi dejanski problem ni v tem.

Dejanski problem, ki se odraža v delovni organizaciji, je dejansko v tem, da proces samoupravne organiziranosti v delovni organizaciji v mnogih primerih ni prišel do kraja ali pa se je celo trenutno znašel na slepem tiru. V takih primerih pa ostajajo ostanki podjetniških odnosov v delovni organizaciji, ki se porajajo tudi v teoretični organizaciji in ji vsiljujejo potrebne organiziranosti. To ustvarja napetost v delovni organizaciji in krepki razdruževalne silnice na strani, in težnje po obnavljanju dejanskega vrha z usledinami močnega nad upravljanjem, po drugi strani.

Pod pritiskom silnic, ki so se sprojele po uvedbi delavskega samoupravljanja znotraj podjetij in sploh v združenem delu, smo se temeljnimi konceptnimi vprašanji samoupravljanja in samoupravne organiziranosti v delovni organizaciji pri nas posebej malo posvetili v obdobju po ustavnem zakonu, ki je bil sprejet leta 1953, in zakonu, ki smo ga sprejeli leta 1963. V tem razdobju je zlasti Edvard Kardelj napisal celo vrsto razprav na to temo, ali pa jo obravnaval v kontekstu drugih vprašanj. Ob razpravi o Ustavi, ki smo jo sprejeli leta 1974. leta in o združenem delu vseh teh obdobjih nisimo ponavljali, ker so bile že prej obdelane. Mislim pa, da tema, ki je pred nami, vendar terja, da si v vsaj nekaj skopih potezah obnovimo temeljne opredelitve, ki so se tedaj ustvarile.

V istem razdobju se je, na podlagi razvoja samoupravljanja, ki je bil dokončan in sprememb, ki smo jih odprli v obdobju, ki so privedle do družbeno lastniških odnosov, znašlo samoupravljanje predvsem temeljnima vprašanjema.

Prvo, ali povezovali nadaljnji razvoj samoupravljanja z delovno organizacijo kot institucijo, ali ga povezovali z delavcem v združenem delu kot njegovo osebnostno pravico v funkciji dela. Odgovor na to vprašanje je bil delovno vsebovan v odgovoru na vprašanje, kdo naj razpolaga in upravlja s sredstvi za proizvodnjo in doseženim produktom. Ustava je že tedaj povsem jasno opredelila, da je delovni subjekt sredstev v združenem delu subjekt sredstev za proizvodnjo in prisvajanja dohodka. Tedaj še niso dozoreli pogoji, ki bi lahko sprejeli tako radikalne spremembe, kot smo to storili v Ustavi leta 1974 in v zakonu o združenem delu. Toda naloga, da se dela v smeri in iščejo rešitve, je bila jasno postavljena. Edvard Kardelj je zapisal, da je bila v pogledu družbenega prisa-va vsaka dela opredeljena naloga, da odkrije taka oblika družbeno lastniških odnosov, v krilu katerih se lahko v končni posledici vračala sredstva za proizvodnjo in drugi pogoji za neposredno delavcu, ustvarjalcu. Iz povedanega jasno izhaja, da je samoupravljanje osebna delavčeva pravica, ki jo delavec uresničuje skupaj z drugimi delavci, ki z njimi združuje delo v delovni organizaciji.

Drugo vprašanje, ki se je tedaj pojavilo, je bilo, ali razvijati samoupravljanje v skladu s pojmovanjem, ki samoupravljanje izenačuje z decentralizacijo upravljanja združenega dela. Pojmovanje smatra, da je decentralizirano upravljanje bistvo samoupravljanja in njegov končni domet. Razlika od takega pojmovanja se je pokazala šele možnost, da se odločimo za

nadaljnji razvoj samoupravljanja kot neodtujljive osebne pravice delavca v združenem delu in v funkciji njegovega dela v vseh odnosih v združenem delu, družbeni reprodukciji in družbi. Odločili smo se za to smer kot obliko upravljanja v vseh odnosih v združenem delu in družbeni reprodukciji. Pri tem smo decentralizacijo pojmovali kot povezovanje upravljanja z delavcem v procesu dela in kot izhodiščno osnovo ter sine qua non vseh odnosov v združenem delu, družbeni reprodukciji in družbi. To pa pomeni, da smo samoupravljanje vedno smatrali kot dejavnik integracije, ne pa dezintegracije.

Iz tega smo tedaj povzeli tri temeljne sklepe, ki tvorijo ves čas poslednje temeljno opredelitev glede razvoja samoupravljanja v delovni organizaciji. Prvo, da dosledno izpeljemo prenos upravljanja na delavce v združenem delu, in ne na delovne organizacije od nosno na njene organe upravljanja. Večava upravljanja in razpolaganja s sredstvi za proizvodnjo na delavca je seveda nujno morala sprožiti preobrazbo delovne organizacije. Za razliko od podjetja, ki je institucija lastnične nad sredstvi za proizvodnjo, in s katero je delavec v delovnem razmerju, je delovna organizacija institucija organiziranega delovanja delavcev, ki združujejo svoje osebno delo na družbenih sredstvih v združeno delo, ki ga organizirajo kot delovno organizacijo in upravlja v njej in z njenimi posli in sredstvi v pravnem prometu. V zasnovi sistema samoupravnega združenega dela zasnova delovne organizacije kot tehno ekonomske in poslovne celote ni bila nikdar vprašljiva. Delovna organizacija je v sistemu združenega dela opredeljena kot tehno ekonomska celota, kot poslovni subjekt, ki je pravno ekonomsko sposoben, da stopa v pravni promet in v nadaljnje procese združevanja dela in sredstev.

Zato ni nobene potrebe, da bi delovno organizacijo reafirmirali, ampak je očitno potrebno popraviti ravnanje v praksi, ki je v nasprotju s tem, kar smo v sistemu opredelili. Celoten institucionalni mehanizem organizacije dela in upravljanja je v družbeni praksi torej izgrajevati tako, da bo nudil trdno oporo in dejanske možnosti za družbeno celovito, funkcionalno učinkovito in ekonomsko racionalno samoupravno delovanje delavcev v delovni organizaciji.

Drugo, upravljalni mehanizem je izgrajevati tako, da bo omogočal neposredno upravljanje delavcev iz procesa dela. V vsem dosedanjem razdobju razvoja samoupravljanja smo posvečali osrednjo pozornost temu, kako vzpostaviti neposredno zvezo med delavcem z delovnega mesta in delavskim svetom. V določenem obdobju smo se celo soočili s težnjami, ki so šle za tem, da bi delavski svet spremenili v privesek upravno strokovne strukture podjetja in da bi ga oddaljili delavcem. Tako bi postal samoupravna fasada za osamosvojenost nad delavcem. Tem težnjam smo porezali korenine z zasnovno in izpeljavo delegatskih odnosov kot oblike neposrednega samoupravljanja delavcev. Delegat je oblika, ki ovsablja samoupravljanje, da deluje kot dejavnik v integriranem sistemu. Upravljalni sistem, ki ne obvladuje integriranih celot in ki ni aktiven dejavnik integracije, ne more uspevati. To je objektivna zakonitost, ki jo narakuje razvoj tehnologije in stopnja podružbljenosti dela.

Tretje, da se organizirano lotimo preobrazbe notranje organizacijskega in funkcionalnega ustroja delovne organizacije, ki se je že spontano odprl v dveh smereh.

Prva je, da se preobrazi takoimenovana direkcija podjetja. Naloga te preobrazbe je, da ustvarimo tako obliko organiziranja strokovnega dela, ki bo ta del združenega dela povezala s temeljnimi deli združenega dela tako funkcionalno kot družbeno in ekonomsko. V izpeljavo dohodkovnih odnosov so to uredili s takoimenovano svobodno menjavo dela. Tako smo ustvarili podlago, da presežemo

zlivanje strokovnega dela z monopolom nad upravljanjem, kar smo podedovali od odnosov, ko je bilo upravljanje vezano za podjetje kot institucijo lastniškega monopola.

Strokovno delo ima objektivno v odnosu na druge dele združenega dela prednosti, ker razpolaga z večjim kvantom znanja in informacij. Ta prednost se spontano spreminja v objektivno podlago, iz katere raste monopol v upravljanju, če se ta del združenega dela ekonomsko funkcionalno ne poveže z drugimi deli združenega dela, ampak se institucionalizira kot upravljalni vrh podjetja.

Druga smer pa je, da delovno organizacijo v njenem notranjem ustroju tako organiziramo, da bo moč organizirati samoupravljanje v neposrednih procesih dela, ki znotraj delovne organizacije tvorijo zaokrožene delovne celote. Tu naj bi se organizirale temeljne samoupravne celice združenega dela. Iskanje ustreznih oblik organiziranosti znotraj delovnih organizacij so začela že v času okrog 7. kongresa ZKJ in naprej. V krilu teh prizadevanj so nastajale razne oblike, kot ekonomske enote, delovne enote, obratne enote, enote samoupravnega združenega dela. Iskali smo tisto matematično celico, v kateri so delavci dejansko neposredno delovno povezani, ki se v njej delavec dejansko preobrazi iz privatnika v združenega delavca. Osnovna matica združenega dela je tista enota dela, v kateri delavci združijo svoje osebno delo, da bi sodelovali v skupnem delu. V pogojih blagovne proizvodnje pa je seveda odločilnega pomena še to, da je možno rezultat njihovega dela izraziti kot vrednost. Na teh opredelitvah temelji opredelitev temeljne organizacije. To je družbeno bistvo temeljne organizacije. Če prerašča to svoje bistvo, se temeljna organizacija nujno začne spreminjati v delovno organizacijo, seveda na zelo nizki ravni dejanske integracije. To pa so dejanski problemi, ki imamo z njimi opravka.

Uresničevanje teh treh nalog je v našem sedanjem trenutku še vedno zelo aktualno. Praktične izkušnje pa nam kažejo, da večina težav, ki se z njimi srečujemo v delovanju delovnih organizacij, nastaja zaradi tega, ker je prav v tem pogledu, v odnosu do teh nalog, ostalo samoupravljanje neustrezno razvito in niso do kraja uporabljene institucionalne osnove, ki jih je obdelal zakon o združenem delu.

Mi te osnove poznamo in zaradi tega ni potrebe, da bi jih sedaj ponovno obnavljali.

Mislim, da je v sedanjem trenutku pomembnejše, da se ustavimo pri nekaterih pojavih, ki povzročajo težave in so preglavice in ovira za nadaljnji razvoj samoupravljanja.

Veliko znakov je, ki kažejo, da bi v mnogih primerih morali proučiti, če so sedanje temeljne organizacije res temeljne organizacije. To je, ali so vsaj približno res delovne celote, tako kot je to opredeljuje zakon o združenem delu. V praksi imamo opravka z dvema stvarmi. S temeljnimi organizacijami, ki so v bistvu le preimenovane nekdanje delovne organizacije, ki so tako tudi funkcionalno ekipirane in se na vso moč upirajo notranji preobrazbi in dejanski integraciji v delovno organizacijo, katere del so. Drug primer pa so temeljne organizacije, ki so dejansko delovne celote pa se skušajo razviti v delovne organizacije. Se pravi, v svojem okviru razvijajo funkcije, ki so integrirane ali pa jih opravljajo drugi deli združenega dela v delovni organizaciji.

Vzroke za tako ravnanje kaže skrbno in vsestransko proučiti.

Pojav sam po sebi je škodljiv, ker drobi večje integrirane tehno ekonomske in poslovne celote v majhna podjetja in obstoječe integrirane celote rahlja in jih dejansko dezintegrira. V njih se začne usmerjati na razvoj materialne podlage dela, ki podira že doseženo delitev dela, začno se podvati skupne dejavnosti, ki so že organizirane v okviru delovne organizacije kot celote, zmanjšuje se obseg sredstev za razvoj, ki se združujejo in podobno. Tak trend je z vidika razvoja proizvodjalnih sil, družbene produktivnosti in družbenih odnosov kvaren, ker zadržuje razvoj. Te kvarne težnje v razvoju temeljnih organizacij hrome tudi poslovno učinkovitost delovnih organizacij in faktično borbo za večjo produktivnost dela na podlagi ekonomičnejše, racionalnejše, bolj razvejane delitve dela in združevanja funkcij združenih temeljnih organizacij. Ob tem pa je najpomembnejše, da se ob takih procesih ne krepki in utrjuje upravljanje delavcev, ampak se pojavljajo jedra tehno ekonomskih skupin, ki se pokrivajo za samoupravnostjo temeljne organizacije, dejansko pa si te skupine prilaščajo monopol nad upravljanjem v temeljni organizaciji, predvsem pa monopol nad urejevanjem odnosov v delovni organizaciji. Tako prihaja do soočanj med tehno ekonomskimi strukturami v posameznih temeljnih organizacijah in skupno tehno ekonomsko strukturo s tem, da prve sebe razglašajo za samoupravljalce, druge pa za tehnokrate. Kaj kdo je, se ceni po njegovem delu in ravnanju, ne pa po tem, kaj on o sebi misli ali kakšen pravno institucionalni naslov ima. Ekonomske strokovne strukture, ki opravljajo strokovna dela v temeljnih organizacijah se avtomatično razglašajo za neposredne proizvajalce. Tiste, ki pa opravljajo iste vrste v delovni organizaciji, pa enostavno razglašajo za tehnokrate. Mi smo že zdavnaj razčistili kaj je tehno ekonomska struktura in kaj tehnokratizem. Brez tehno ekonomske strukture v modernem združenem delu ne gre. Ustvarjanje velikih potencialov tehno ekonomske strukture v temeljnih organizacijah pa vsekakor pomeni, da spreminjamo fiziognomijo temeljne organizacije. Dela, ki jih opravljajo delavci takoimenovane tehno ekonomske strukture so značilna skupna dejavnost združenih organizacij in sestavina integracije.

Drobitve teh dejavnosti je protiproduktivno, ker neizogibno vodi k drobitvi tega dela, zmanjševanju njegove strokovne učinkovitosti in k povečevanju proizvodnih in družbenih stroškov. Zelo pogosto se sedaj podvajajo celo administrativna dela, kar materialno obremenjuje proizvodno združeno delo, je pa tudi dejavnik dezintegracije.

Povsod tam, kjer imamo opravka s temi pojavi, je treba takoj organizirati odprte razgovore z delavci in odkrito pokazati kam to pelje ter pomagati delavcem, da odpravijo vzroke, ki ovirajo razvoj dejanskega samoupravljanja in sprejmejo ukrepe, ki naj bi omogočali dejanski nadaljnji razvoj samoupravljanja. Ob tem sta odločilnega pomena dva kriterija. Prvi je, da je temeljna organizacija organski del delovne organizacije, ne pa podjetje v podjetju. Temeljna organizacija je predvsem oblika samoupravne organiziranosti delavcev v zaokroženih delovnih celotah, ki upravlja s to svojo celoto in z delovno organizacijo. Neposredno in dobro pa lahko delavci,

upravljajo le, če je temeljna organizacija res delovna celota, v kateri se delavci med seboj poznajo in so med seboj res neposredno delovno povezani in odvisni. Drugi, temeljna organizacija mora biti čim bolj delovno, proizvodno, poslovno integrirana v delovno organizacijo, ker se na tej podlagi razvija interes delavcev v njej za to, da upravljajo z delovno organizacijo in s posli in sredstvi, ki ona z njimi stopa v pravni promet. Taki integriranosti pa prispeva razčlenjena delitev dela med temeljnimi organizacijami, organizirane skupne dejavnosti, skupno gospodarjenje s sredstvi razširjene reprodukcije, skupno trženje itd.

Druga zadeva, ki izbija v zadnjem času na dan pri urejevanju samoupravnih odnosov pa je enostransko pojmovanje samoupravljanja.

V čem se to kaže? Kaže se v pojmovanju, ki vidi v družbeno lastniških odnosih samo družbene odnose, ne vidi pa proizvodjalnih sredstev. Slabost takega pojmovanja je, da gleda odnose v družbeni proizvodnji le kot sistem pravic; obveznosti in odgovornosti, ki jih delavci urejujejo med seboj na podlagi svojih interesov in potreb ter jih urejujejo na samoupravno demokratičen način. Vse to je točno, je pa samo ena komponenta odnosov v družbeni proizvodnji. Druga komponenta pa so sredstva za proizvodnjo, ki podrejajo delavce svojim objektivnim zakonitostim in objektivnim ekonomskim zakonitostim. Te pa zahtevajo, da vsakdo, ki proizvaja, spoštuje te zakonitosti, ne glede na družbene odnose, v nasprotnem primeru se jim neusmiljeno maščujejo.

Mi smo v zakonu o združenem delu, ki se seveda ukvarja z družbenimi odnosi v danih pogojih delovanja objektivnih zakonitosti opozorili na to.

Če mi dovolite, vas bom ob tej priložnosti spomnil na to, kaj je Friedrich Engels pisal o teh zakonitostih, ki jih je kratko malo imenoval avtoriteto, in o njihovem delovanju.

Postavil je predvsem le-te teze:

1. Bistvo avtoritete je podrejevanje, ki je objektivno pogojeno, ne podrejanje, ki temelji na monopolu lastnine.
2. V pogojih, ki se v njih razvija sodobna družba, ni možno ustvariti družbene ureditve, v kateri avtoriteta, ki je objektivno pogojena, sploh ne bi imela svoje moči in veljave. Sodobni razvoj proizvodjalnih sil razkriva težnjo, da bodo kombinirane akcije združenih ljudi vse bolj zamenjevale izolirane, posamične proizvajalce (razširja se združevanje dela in povečuje intenzivnost medsebojne povezanosti in odvisnosti). Povsod stopajo namesto neodvisnih akcij posameznikov, kombinirane akcije in komplicirani procesi, v katere je vključeno vse več ljudi, ki so odvisni drug od drugega.

3. Kombinirana akcija pomeni organizacijo (začetek in konec dela, zagotavljanje neprekinjenih in usklajenih tokov dela, določanje delovnih nalog in njihova razdelitev). Samo z organizacijo je možno zagotoviti usklajeno dejavnost združenih delavcev v skladu z materialnimi pogoji (tehnično tehnološka itd. podlaga dela), v katerih se odvija proizvodnja in promet proizvodov.

4. Organizacija ni možna brez avtoritete, ki jo objektivno vsiljuje sama podružljena tehnična podlaga dela in združeno delo, to pa pomeni, da ni možna brez določenega podrejanja. To velja za vsako organizacijo združenega dela, ne glede na značaj družbenih odnosov v njej in na način upravljanja. To pomeni, velja tudi za organizacijo združenega dela, kadar jo na podlagi skupne lastnine upravljajo delavci sami.

5. V osnovi te neizogibnosti je proizvodnja na sodobnih sredstvih za proizvodnjo in zakonitosti, ki objektivno vladajo v njej. Človek si je s svojim delom podredil prirodne sile, sedaj pa si ga one podrejal, ko jih uporablja in to neodvisno od družbenih odnosov in družbene organizacije.

Naša praksa nas pogosto opozarja, da nas neredko zanese samoupravna demokratičnost, da pozabimo na neizprosne objektivne zakonitosti, ki vladajo v družbeni proizvodnji.

Samo na dveh primerih bi rad to trditev ilustriral.

Pred časom sem se kot emisar dobre volje vključil v razgovore z

(Nadaljevanje na 6. strani)

IZVAJANJA ROMANA ALBREHTA NA POSVETOVANJU SOZD ISKRA

Pogled na nekatera aktualna vprašanja samoupravne organiziranosti

(Nadaljevanje s 5. strani)

nekaj tovariši iz Iskre, ki so se trudili, da bi našli sporazumno rešitev za nek spor, ki je bil povezan s programsko usmeritvijo. Ne vem, kako se je stvar končno razrešila. V spominu mi je zadeva ostala po nečem, kar se mi niti tedaj niti poslej ni zdelo, da je samoupravno zrelo. Nekaj tovarišev, ki je zagovarjalo določeno stališče, je neizprosno trmoglavo vztrajalo pri svojih stališčih. Tako so sproti podirali vse mostove z bliževanja stališč, ki so jih drugi potrpežljivo gradili. Istočasno je bilo povsem jasno, da so ti delavci tako povezani in odvisni v delu in proizvodnji z drugimi deli združenega dela v Iskri, da so v trenutku suha veja, slepi tir, če se z njimi razidejo.

Ob tem primeru bi rad povedal to-le. Niso še tako redki primeri, ko si posamezniki ali skupine nekaj vtepejo v glavo, ne da bi sploh proučili, kaj njihova zamisel praktično pomeni z vidika objektivnih realnosti, razdražijo z njo delavce in potem tišče z glavo skozi zid. Tako ravnanje je učinkovitemu samoupravljanju in gospodarjenju v škodo. Na prste pa mu lahko stopimo le, če res do kraja uveljavimo in speljemo odgovornost vsakogar za njegovo ravnanje, z vsemi posledicami.

AKTUALNI POLITIČNI TRENUTEK

Usmeritev na stabilizacijo

O koncepciji kurza na stabilizacijo gospodarstva ne bi govoril, ker smo tej zadevi posvetili v zadnjem času res veliko časa. Zadeva je jasna tako glede koncepcije kot glede neizogibnosti take usmeritve, še bolj pa njene uspešne izpeljave. Zlasti to velja še pri sedanjih priroditvah odnosov v svetu.

Trezni ljudje, in teh je ogromna večina, so zadevo dobro razumeli in jo tudi resno jemljejo. V trdnosti gospodarstva vidijo lastno trdnost. Predvsem so razsodni ljudje že nekaj časa opozarjali, da smo vse naše porabe zastavili s preveliko žlico in da ne gredo naša delovna produktivnost in gospodarjenje v korak s tem, ampak da resno zaostajata. Sedaj moramo iziti iz tega.

Omejitev porabe so seveda samo en možen izhod iz nastalih razmer. Neusklajenosti so dobile take razsežnosti, da se moramo zatekati tudi k njim. Toda, ob tem ne gre niti za trenutek pozabiti, da je pravi izhod samo v povečanju produktivnosti in učinkovitosti dela, v boljšem gospodarjenju, v gospodarski ekspanziji, seveda na produktivnih osnovah.

Ob tem bi rad spomnil na Kardeljeve misli, ki jih je govoril ob gospodarski reformi leta 1965. To, da imamo sredstva za proizvodnjo je lepa stvar, vendar pa sama po sebi še nič ne pomeni. To, da na teh sredstvih proizvedemo dobre proizvode, ki jih proizvajajo tudi drugod po svetu, je prav tako dobra in lepa stvar, vendar sama po sebi nič ne pomeni. Vse to pomeni veliko šele tedaj, če delamo in gospo-

Neredko se nam tudi dogaja, da pri samoupravnem odločanju, zlasti kadar je potrebno premagovati razlike v interesih in podobno, enostavno pozabimo na dve objektivni realnosti. Ena so stvari, ki je o njih treba odločiti. To se pravi, da je treba vložiti vso dobro voljo, da se najde sporazumna rešitev. Pustiti zadevo nerešeno je samoupravno neodgovorno, ker lahko povzroči veliko škodo in tudi druge posledice. Druga zadeva pa je čas, v katerem je potrebno o zadevi odločiti. Sam proces dela in celotnega toka družbene proizvodnje terja, da sprejemamo odločitve v danem trenutku. Če jih ne bi sprejeli se proces dela nujno ustavi ali pa nekdo odloči na svojo roko. V obeh primerih to kvarno vpliva in na procese materialne proizvodnje in na družbene odnose.

Zanemarjanje ali podcenjevanje objektivnih zakonitosti, ki delujejo v družbeni proizvodnji, seveda ni svojstvo samoupravnih odnosov, kot si trudijo razlagati stvari zagovorniki raznih oblik upravljalkega monopola, ampak je izraz določene samoupravne nezrelosti, odnosno nedograjnosti samoupravnega odločanja ter vdorov raznih usodnih lastninskega pojmovanja v samoupravne odnose.

darimo tako, da nam naše delo daje produktivne rezultate, kajti le od teh se lahko dobro in stabilno živi.

Ključ, ki odpira vrata iz teh razmer je, da vsakdo v svoji hiši napravi vse, da kar se da izboljša odnosno bolj gospodarno ureja in skupaj z organizacijami, ki je z njimi delovno, proizvodno ali poslovno povezan, išče najboljše rešitve za skupno premagovanje prehodnih težav in skupne rešitve, ki naj omogočijo večjo produktivnost, povečan izvoz, kratkoma, ki odpirajo rešitve v povečani gospodarski dejavnosti in ne v umiku na zapeček in čakanje, da mine mrzla zima stabilizacijskih ukrepov. V tem času nam je potrebno, da se nalog lotimo z večjo mero vztrajnosti, vneme, agilnosti, iznajdljivosti, to je vrednot, ki so nam vedno doslej pomagale, da smo uspešno premagali vse težave in zaplete.

Sedanji trenutek terja akcijo, ustvarjalno iznajdljivost, vztrajnost pri premagovanju težav.

Res je, da je v tem trenutku preveč administriranja. Ono pa je dvorezen nož. Z administriranjem predvsem ni možno razreševati zadev, ki jih je urediti v kvaliteti družbene proizvodnje. To ne uspeva nobeni družbi. Prava nesreča pa bi bila, če bi se vdajali mislim, da tisto kar delamo slabo v procesih dela in družbene proizvodnje lahko popravi administracija s svojimi ukrepi. Resnica je drugačna. Administrativni posegi v odnose v družbeni reprodukciji so vedno obremenjeni z različnimi pritiski monopola, eno-

stranskih interesov, bodisi da gre za obrambo slabe produktivnosti ali neopravičenega pridobivanja dohodka na račun drugega. Če bi bilo res, da bi moderna administracija lahko družbeno ekonomsko uspešno razreševala stvari, potem je na svetu nedvomno toliko pametnih ljudi, da bi se k temu že zdavnaj zatekli. Zaradi tega se nam je veliko manj ukvarjati s slabostmi administracije, ki se aktivira kadar stvari ne gredo dobro, ampak z odpravo vzrokov, ki so spodbudili akcijo administracije. Stvari je seveda možno popravljati le v hodu. Glavni in najtežji argument so uspešne lastne gospodarske poteze ne pa dobra kritika slabosti drugih, čeprav se tudi njej ne kaže odreči.

Nesporno dejstvo je, da imamo več težav, da so bolj zamotane in da se težje kopljemo iz njih, ker so organizacije združenega dela še veliko premalo dohodkovno povezane med seboj, ker je premajhno združevanje sredstev, ker je še preveč liberalistično spekulativnega trženja z žabje perspektive vrtičkarsko profitarkega gospodarjenja.

Te slabosti se nam otepajo v obliki težav pri oskrbi z repromaterialom, pri poslovnih likvidnosti, pri poslovnih rizikih itd.

Nihče ne bi smel kot konzervativna kmečka nevesta čakati na svojem dvorišču, kdaj bodo k njemu prišli snubci in mu ponudili združevanje in poslovno sodelovanje. Vsaka organizacija naj ima pobudo, naj bo aktivna, vztrajna. Ena glavnih produktivističnih prednosti samoupravljanja je, da delavci ne morejo in ne smejo dopustiti, da bi zaprli svojo temeljno organizacijo v svoje ograde, ker dobro vedo, da ni dela, če je slaba in draga organizacija dela, če ni surovin, če se blago ne proda. Vse to se prelamlja preko njihovega hrbtna.

Sedanji družbeni trenutek terja od vsakogar in vseh veliko mero strpnosti pri reševanju vseh zadev, ki so povezane z osebnimi ali skupnimi materialnimi željami, pričakovanji, zahtevami in pravicami.

To ne pomeni, naj bi se prepustili neke vrste apatiji in pasivnemu pričakanju boljših časov. Nikakor ne. Pomeni le, da v tem trenutku ne gre nobeno zadevo te vrste lomiti preko kolena, da ne kaže ustvarjati zaostrenih stanj, da ne kaže uporabljati metod pritiska in izsiljevanja. Namesto tega se je treba dobesedno zagristi v razreševanje vseh težav, ki nanje zadenemo in delati toliko časa, da ustvarimo pogoje za ugodno razreševanje stvari. Tako ravnanje je v sedanjem družbenem trenutku najverodostojnejši izraz samoupravne zrelosti in samoupravne budnosti. V tem pogledu leži velika mera odgovornosti na delavcih samih, da bodo znali obvladovati tiste, ki slede samo svojim osebnim sebičnim interesom in se ne ozirajo na nič drugega in se zaradi tega kaj radi zatekajo k metodam izsiljevanja. Taki posamezniki navadno skrijejo svoje sebične namene za nekaj demagoških gesel in potegnejo za seboj naivneže in nergače. Tako ustvarijo vznemirjenost med delavci. Takemu neodgovornemu ravnanju je z ustreznim družbeno aktivnostjo znotraj delovnih kolektivov vnaprej spodkopati tla.

Ni vedno pravi prijatelj delavcev tisti, ki ga z demagogijo vleče k temu, da nesmotrno ravna. Dejanski prijatelj delavca je tisti, ki mu odkrito pove, kadar je na tem, da bo nasedel demagogiji, „fant sam sebi koplješ jamo“.

Razmere, ko pri gospodarjenju preživljamo določene težave, ko so v rabi posebni ukrepi in podobno, so vedno bile in so tudi sedaj predmet, okrog katerih spletajo sovražne strukture doma in v tujini svojo umazano raboto. V tem trenutku so to razne dezinformacije, ustvarjanje potrošniške mrzlice, spodbujanje negotovosti in podobno. Mi smo izpostavljeni tem pritiskom. V nekaj primerih so jim določeni ljudje tudi nasledili. Ujeli so še v psihozo potrošniške mrzlice, dvigovanja denarja itd. Take razpoke v samozaščiti je možno uspešno preprečiti le z povečano kohezijo ljudi v hišah, v soseskah, v temeljnih organizacijah in z razvijanjem pristnih človeških, frontovskih vezi med ljudmi, ki so se v naši preteklosti pokazale kot neprobojna sila.

Na tiskovni konferenci na Bledu '80.

TISKOVNA KONFERENCA NA BLEDU '80

Iskra ima znanje, tehnologijo in kader za nastop na svetovnem trgu

Iskra postaja vse važnejši faktor v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu. To se je lepo pokazalo tudi na tiskovni konferenci na 9. Iskrinem posvetovanju o zunanji trgovini. Prišli so zastopniki radija, televizije in tiska vseh večjih slovenskih in nekaj jugoslovanskih hiš. Tiskovno konferenco je vodil predsednik KPO Anton Stipančič, na radovedna vprašanja novinarjev pa so odgovarjali tudi predsedniki KPO delovnih organizacij in trije člani zastopstev Iskre: iz Velike Britanije, Venezuele in Sovjetske zveze.

Področje za stike z javnostjo je tiskovno konferenco zelo dobro pripravilo. Pravočasno so obvestili tisk, radio in televizijo. Zato je bil odziv novinarjev precejšen, nekateri, ki se konference niso mogli udeležiti pa so prosili za materiale. Novinarji so bili povabljeni, naj prisostvujejo vsemu plenarnemu zasedanju v četrtek, 20. marca. Po večini so 9. konferenco mednarodnega trženja Iskre - Bled '80 spremljali vse dopoldne, nekaj pa se jih je priključilo opoldne na konferenci za tisk.

menjenih za izvoz, ki so vezani na uvoženi repromaterial, ne bo tekla čisto po načrtu. „Iskra nima težav z deviznimi sredstvi, saj jih je z visokim izvozom ustvarila dovolj, večja ovira je administrativno urejanje rokov in načina uvoza. Ti administrativni posegi pa niso usklajeni z letnim, kaj šele dinamičnim planom Iskre.“

Vendar je predsednik KPO Anton Stipančič izrazil prepričanje, da bo Iskra svoj izvozni načrt za letos izpolnila, če ne bo prevelikih ovir pri uvozu repromateriala.

Zanimivo vprašanje je postavil novinar ljubljanske RTV Branko Maksimovič: „Ali bo večina izvoza Iskre opravljenega na tradicionalnih področjih in s tradicionalnim programom? “ Dobil je izčrpen odgovor, da si Iskra prizadeva kadrovske okrepite inozemska predstavnosti in razširiti mrežo na razvitih področjih zahoda, v državah SEV in v državah v razvoju.

Seveda bo velik delež k izvozu prispeval tradicionalni program, Iskra pa pripravlja še vrsto programskih osve-

Na tiskovni konferenci na Bledu '80.

Za iztočnico je Anton Stipančič novinarjem ponovil Iskrine načrte v izvozu letos in v prihodnjem srednjeročnem načrtu. Ti načrti so smeli, vendar realni, saj je Iskra že lani izvozila 11% vsega blagovnega izvoza v naši republiki. Letos bo izvoz po predvidevanjih dosegel višino 145 milijonov dolarjev, v naslednjem srednjeročnem obdobju pa 1,5 milijarde dolarjev.

Za vse to imamo dovolj zmogljivosti, znanja in tehnološke možnosti. Vendar ob restriktivnih ukrepih na področju uvoza obstaja bojazen, da proizvodnja tistih programov, na-

žitev in tehnološko dovršenih ter profesionalni rabi namenjenih novosti. Ti novosti bodo upoštevale vse pogoje, ki so aktualni na svetovnem trgu danes. Zlasti bodo prilagojene racionalnejši porabi energije. V te načrte so vključile vse delovne organizacije Iskre.

Na tej konferenci smo izvedeli tudi to, da bo v kratkem zaživela Poslovna skupnost za elektroniko. Ta bo združevala ob usklajenem programu računalništva vse zainteresirane proizvajalce računalnikov in računalniške opreme pri nas.

Našo zunanjetrgovinsko konferenco je spremljalo oko televizijske kamere in radovedna ušesa novinarjev, katerih peresu nič ne uide.

Okrepiti moramo zunanjo trgovinsko mrežo

Na tradicionalni Iskrini zunanje-trgovinski konferenci na Bledu je imel uvodni govor predsednik KPO SOZD Iskra Anton Stipančič. Izrazil je prepričanje, da bo tudi 9. konferenca, podobno kot vse prejšnje, omogočila boljše delo na področju mednarodnega trženja naše sestavljene organizacije. „Poudaril bi, da smo v zadnjem petletnem obdobju vse izvozne načrte uresničevali, pa čeprav so bili na prvi pogled sila ambiciozni. Ko smo jih sprejemali, pogosto sami nismo verjeli, da jih bomo uresničili, toda z velikimi napori, smo to le dosegali. To pa je zasluga vseh — od delavcev ob strojih, do tistih, ki nas predstavljajo v tujini.“

V nadaljevanju je Anton Stipančič spregovoril o številnih področjih, ki so omogočala uspešno uresničevanje Iskrinega mednarodnega trženja, opozoril pa je na dve področji, ki smo jima namenili premalo pozornosti. To sta zaposlovanje in investicije. Dotaknil se je tudi lanskoletnega poslovanja sestavljene organizacije; pri čemer je ob izvoznih uspehih dal velik poudarek tudi uvozni problematiki, ki se je morala lani, zlasti v drugi polovici srečevati s številnimi omejitvami.

Predsednik Stipančič je, seveda, obširno spregovoril tudi o izvoznih načrtih. Pri tem je poudaril, da bomo z letošnjimi načrtovanimi 145 milijoni dolarjev izvoza dosegli in presegle 5-letno obveznost sedanjega srednjeročnega obdobja. „To je številka, o kateri sploh ne smemo razmišljati, ali jo bomo uresničili ali ne. Moramo jo.“ V zvezi s tem je opozoril, da nam manjši izvoz ne bo omogočil takšnega uvoza, kakršnega potrebujemo za normalno reprodukcijo. Poudaril je, da bi morali načrt dvigniti vsaj za 10 %, „sicer lahko pride do resnejših zastojev v proizvodnji“.

Po njegovih besedah naj bi leta 1981 izvozili za 175 milijonov dolarjev, leto pozneje za 217, leta 1983 za 271, leta 1984 za 337 in leta 1985 za 420 milijonov dolarjev. Če to vsoto zaokrožimo, bomo v prihodnjem petletnem obdobju izvozili za milijardo 400 milijonov dolarjev naših izdelkov. Pri tem naj bi uvoz sicer naraščal, vendar počasneje od izvoza. Prihodnje leto naj bi uvozili za 117 milijonov dolarjev, leta 1982 za 132 milijonov dolarjev, leta 1983 za 147 milijonov dolarjev, leta 1984 165 milijonov dolarjev in zadnje leto prihodnjega srednjeročnega obdobja za 185 milijonov dolarjev reprodukcijskih materialov.

„Da bi lahko uresničili te načrte, ki so v bistvu predpogoj za fizično rast Iskre in njene proizvodnje v prihodnjem srednjeročnem obdobju, moramo znotraj Iskre zagotoviti nekaj prepotrebni pogojev, nekaj pa je seveda tudi zunanjih, ki pa vsi niso v naši moči. Fizična rast je v prihodnjem obdobju predvidena s povprečnim indeksom 119. Ta načrt je vsekakor ambiciozen, prepričan pa sem, da te rasti ne bomo zmogli z lastno akumulacijo, čeprav bomo tudi sami prelivali sredstva v prednostne panoge.“

Med najpomembnejše notranje predpogoje za začetno rast je Anton Stipančič uvrstil področje kadrov. Opozoril je zlasti na neuresničevanje nekaterih sklepov, pri čemer je dejal, da je skrajni čas, da namenimo kadrovske problematiki ter dodatnem šolanju kadrov vso pozornost. Glede neuresničevanja sklepov je opozoril na lansko zunanjetrgovinsko konferenco, na kateri smo se dogovorili, da bomo

v okviru dopolnilnega izobraževanja organizirali tečaje za zunanjetrgovinske kadre.

Kot drug tak predpogoj je navedel nujnost izvoza podsistemov in sistemov. „To nalogo smo si že za to srednjeročno obdobje, moram pa reči, da s tem nismo povsem uspeli. Nekaj uspehov smo dosegli le z izvozom central v SZ in delno tudi v Turčijo, s tem pa je bil v bistvu naš izvoz sistemov končan.“ Anton Stipančič je med drugim poudaril, da bomo morali okrepiti izvoz sistemov in podsistemov, če bomo v prihodnje hoteli uresničiti zastavljene naloge.

Kot tretje takšno področje je navedel vključevanje novitet v izvoz, „kjer smo prav tako precej zatajili“. V zvezi s tem je omenil področje zasebne telefonije, elementov in nenavsezadnje tudi elektrooptike.

Obširno se je dotaknil razvojno raziskovalnega dela v Iskri. Pri tem je dejal, da kljub relativno visokim vlaganjem v to delo, prihajajo njegovi rezultati prepočasno v proizvodnjo. Eden od vzrokov je v tem, da je naš razvoj zdaj v veliki meri angažiran kot pomoč pri odpravljanju tekočih problemov proizvodnje, premalo pa se posveča razvoju določenih izdelkov. „Seveda pa ta razvoj ne sme ponovno postati subjekt lastnega gospodarjenja, kot je bil v preteklosti“.

Predsednik KPO SOZD Iskra je po tem tudi poudaril, da bi morala naša sestavljena organizacija, čeprav je v Sloveniji že doslej angažirala največ zunanjih institutov, ustanov ter šol, še bolj „odpirati vrata prepihu kritične misli drugih, ki o našem področju dela dosti vedo“.

Med notranje predpogoje za uresničitev zastavljenih nalog je Anton Stipančič vsekakor uvrstil tudi krepitev Iskrine zunanje-trgovinske mreže.

„Čeprav jo širimo in izdajamo zanjo določena sredstva, pa menim, da je vlaganje v našo mrežo dosti

premajhno.“ Opozoril je na znano dejstvo, da porabi Iskra v povprečju za prodajo na domačem tržišču več denarja, kot pa za prodajo v tujini. Izrazil je prepričanje, da s sedanjim denarjem, ki ga vlagamo v Z1 mrežo, le-to samo vzdržujemo, iz nje pa ne moremo narediti stabilnega faktorja naših prizadevanj v mednarodnem trženju, faktorja, ki ga, kot je dejal, ne bi zamajal vsak vetrček. „S tem pa seveda ne mislim, da bi morali povečati stroške ZT mreže. Še zdaleč ne. Tako kot doma, jih moramo spraviti v normalne ekonomske okvire. V tujino bomo morali priti s svojim kapitalom, sicer ne bomo uspeli.“

Med zunanje predpogoje pa je Anton Stipančič na prvo mesto uvrstil investicije. Navedel je številne probleme, ki jih ima Iskra pri najemanju bančnih posojil, pri tem pa je omenil podatek, da bo Iskra samo letos plačala Ljubljanski banki za dolgoročno posojila 600 milijonov novih dinarjev, pri čemer pa nam bo prav ta banka dala letos najverjetneje manj denarja za prihodnja vlaganja.

Med enega od zunanjih predpogojev je uvrstil tudi družbeno vrednotenje Iskrinega dela in naše napore na tem področju. Ob tem je poudaril, da Iskra želi sodelovati z vsemi tistimi jugoslovanskimi organizacijami, ki imajo za posamezna področja dela ustrezno kvalifikacijo, to pa so predvsem kadrovske potencial in določena tehnološka opremljenost. Dotaknil se je tudi sodelovanja z drugimi jugoslovanskimi elektroničarji ter Iskrinih prizadevanj, da bi postala še bolj vse jugoslovanska organizacija.

Ob zaključku uvodnega referata na 9. konferenci mednarodnega trženja na Bledu je Anton Stipančič omenil še dve področji, ki jima bomo morali v prihodnje nameniti dosti več pozornosti in ju tudi podpreti: to sta izdelava in organizacija informacijskega sistema ter utrditev interne banke. L.D.

PODPREDSEDNIK IS SRS JOŽE HUJS

Problematika ekonomske politike v Sloveniji in Jugoslaviji

Na 9. Iskrini konferenci o mednarodnem trženju na Bledu je bil v četrtek, 20. 3. tudi podpredsednik IS SRS Jože Hujs. Govoril je o tekoči problematiki ekonomske politike v Sloveniji in Jugoslaviji. Govoril je predvsem o nujnih restriktivnih ukrepih in spremljajočih posledicah v združenem delu in v naši skupnosti sploh. Zaradi pomanjkanja prostora prinašamo nekaj misli iz njegovih izjav.

Že lani po zaključenem prvem polletju se je pokazalo, da je zlasti na izvozno uvoznem področju prišlo do velikih navzkrižij. Premajhen izvoz in čez vse meje prekoračen uvoz, zlasti zaradi podražitev nafte na svetovnem trgu, so terjali posebne ukrepe. Takratni administrativni posegi pa so se v začetku letošnjega leta še poostriili in tako je prišlo do velikih uvoznih restrikcij.

Žal pa so ti administrativni ukrepi zadeli vse poprek, ponekod so dosegli svoje zaželjene učinke, drugod pa ne. Do negativnih učinkov je prišlo zlasti v združenem delu, ki je v veliki meri vezano na mednarodno delitev dela in s tem seveda tudi na uvoz proizvodne opreme in reprodukcijskega materiala.

Podpredsednik IS SRS Jože Hujs.

Ob vsem tem pa so poostreni pogoji gospodarjenja zahtevali tudi notranje ukrepe — stabilizacijsko obnašanje na vseh področjih porabe. Tako so se poostriili kriteriji za delitev osebnih dohodkov, kar pravzaprav ni nič novega, saj že Zakon o združenem delu predvideva take dohodke, ki so sorazmerni z opravljenim delom in ne z večanjem življenjskih stroškov.

Pri nas pa je prišlo do čezmerne porabe sredstev za splošno in skupno porabo, ki se je večala nesorazmerno z večanjem storilnosti. Se pravi, da so porabniki porabili več kot je naredilo, oz. proizvedlo združeno delo. Temu je bilo seveda treba napraviti konec. Zato sedanji predpisi in priporočila vežejo vse oblike porabe na delo in delovno storilnost. Torej se porabi lahko le toliko, kolikor „se pridela“, oz. sorazmerno z rastjo skupnega prihodka.

Razkorak je bil zlasti velik med izvozom in uvozom. Zaradi vse večjega zadolževanja v tujini smo uvažali vse več in zunanjetrgovinski primanjkljaj je prerastel vsa načrtovanja. Iz tega naslova je bil tudi nesorazmerno visok uvoz investicijske opreme, čeprav in-

vestitorji niso imeli lastnih deviznih sredstev. Zato je prišlo do ostrih omejitev na področju uvoza in to vsega poprek.

To pa se je pokazalo v praksi na nekaterih področjih zelo negativno, zlasti v tistih primerih, kjer je proizvodnja za izvoz nujno vezana na del uvoženega reprodukcijskega materiala. Podpredsednik Jože Hujs je poudaril, da je tak režim možen le kot začasen ukrep, za čas najostrejših stabilizacijskih ukrepov, ne more pa to biti sistem. Ob tem so namreč lahko ogroženi sprejeti izvozni načrti, kot na primer v Iskri. Če pa ne bomo dosegali povečanj v izvozu, seveda ne bomo razvozljali tega začaranega kroga.

Hkrati pa so bile lansko zadnje četrletje skoraj vse cene „zamrznjene“. Prav tako v letošnjem letu z administrativno kontrolo močno brzdamo cene. Ob tem pa je prišlo do velikih anomalij. Nekateri materiali in izdelki so dobili odobritev višjih cen, drugi pa ne.

Tako se je ponekod podražila surovina, izdelki narejeni iz nje pa je ostal pri isti ceni. Seveda ti proizvajalci, ki se jim je podražil reprodukcijski material vztrajno pritiskajo na dvig cen.

Jože Hujs je slikovito ilustriral pritisk na cene: „V loncu prizadetih proizvajalcev vre in pritisk vse bolj

raste. Na pokrovko je bilo treba dati že drugo opeko! Seveda pa so take inflatorne težnje že same po sebi negativne, čeprav večkrat opravičene. Tu je treba upoštevati tudi podražitev nafte, ki se odraža v stroških vsega združenega dela, tistih, ki jo rabijo za prevoz, kot tudi tistih, ki jo rabijo za predelavo kot surovino. Zato bo treba narediti tudi tu red z novimi dogovori.

In kje so rešitve za uravnoteženje položaja, zlasti pri uvozu? Odgovor je samo eden: „Več izvažati“. Seveda pa bo treba tudi na področju izvoza narediti določene korake in poenostaviti sedanji zamrznjeni sistem deviznega poslovanja in zlasti pri izplačilih izvoznih premij. Režimi bodo morali dobiti stalnejšo in enotno obliko, predvsem pa bo treba dati več besede pri razpolaganju z deviznimi sredstvi združenemu delu, ki jih je z izvozom pridobilo. Tudi terminska vezava na kvartalne dele, kvote in režime hromi izvoz. Tako se namreč devizna sredstva obračajo po administrativni poti in ne po potrebah in časovnem zaporedju, kot jih rabi izvoznik.

Ob koncu je podpredsednik IS Jože Hujs opozoril tudi na notranjo in zunanjo nelikvidnost in priporočil energično izterjavo. S tem bomo namreč v Iskri dosegli hitrejšo obracanje denarja in s tem ublažili nelikvidnost, oz. preprečili pomanjkanje sredstev. FY

Tržni sistem Iskre na svetovnem trgu

Enega od osnovnih prispevkov za Iskrino zunanjetrgovinsko konferenco na Bledu je pripravil tudi predsednik KPO Iskre Commerce Ilija Medič. V njem je najprej obširno spregovoril o nujnosti preraščanja Iskre iz slovenske v jugoslovansko in svetovno firmo. Pri tem je poudaril, da ta opredelitev izhaja iz nujnosti optimalizacije njene gospodarske učinkovitosti, ki je pogojena z zadostnimi proizvodnimi serijami ter s tehnološko prodornostjo obvladovanja tržišča, finančno samostojnostjo in kadrovske zmogljivostjo.

„Če bo hotela Iskra nadaljevati svojo agresivno ekspanzijo, bo morala sprejeti pogoje delovanja velikih firm, sicer je lahko boj za prostor na svetovnem tržišču hitro potisne v stran“ je dejal Ilija Medič. Pri tem ne gre le za golo prodajo na tuje in ustvarjanje deviznega priliva, pač pa za najrazličnejše oblike vključevanja proizvodnje

na mednarodni ravni. Ob tem je direktor Medič poudaril, da je odpiranje Iskre v mednarodne tokove predpogoj, ki mu moramo v prihodnje posvetiti vse cilje in je v neposredni odvisnosti od uspešnosti nadaljnjega razvoja.

Dotaknil se je tudi osvajanja novih tržišč, pri čemer je opozoril, da poslovno odpiranje Iskre nazven, pomeni, da mora biti v svojem okolju prisotna ne samo s svojo specializirano tržno organizacijo, temveč tudi s proizvodnimi organizacijami ter s svojo raziskovalno, razvojno in finančno funkcijo. Takšno odpiranje pa po mnenju vodilnega delavca v Iskri Commerce ne terja sprememb v organizacijskem smislu, ker gre le za usmerjenost oziroma cilje gospodarjenja.

Večji del referata je namenil tudi izvoznim in uvoznim nalogam v Iskri. (Nadaljevanje na 8. strani)

Tržni sistem Iskre na svetovnem trgu

(Nadaljevanje s 7. strani)

Poudaril je, da načrtujemo v prihodnjem srednjeročnem obdobju večjo stopnjo rasti izvoza kot uvoza, kar nam bo omogočilo pomembnejše uveljavljanje na mednarodnem tržišču, hkrati pa je to tudi pogoj za lastno stabilizacijo.

„Za dosežanje obdobje gospodarjenja Iskre je značilno, da izvoz ne predstavlja integralne sestavine gospodarjenja v temeljnih organizacijah in da nima nanj neposrednega vpliva. Izvoz je namreč, žal, le sredstvo za pridobivanje deviz in tako stoji zunaj normalnega gospodarskega kroga. Prav zato je temeljni zaviralni moment pri vključevanju te vrste gospodarstva v mednarodno menjavo.“

Po mnenju direktorja Ilje Mediča bi morala zunanjetrgovinska organizacija Iskre postati vse kaj drugega kot skrbnik za izvoz. Ta skrb bi morala postati integralni del gospodarjenja pri temeljnih proizvodnih organizacijah, to pa pomeni, da bi morale le-te skrbeti za plasma svojih izdelkov, pa naj si bo na domačem ali tujem tržišču. Skrb za plasma pa ne terja le tega, da mora temeljna organizacija sama opravljati tudi zunanjetrgovinska opravila. Le-ta naj še nadalje opravlja specializirana organizacija, ki pa mora nujno izvršiti kakovostne premike pri izvedbi zunanjetrgovinske funkcije, oziroma pri vključevanju Iskre v mednarodno delitev dela. Težišče poslovne dejavnosti mora prenesti iz tehnično administrativnih opravil na obdelavo tržišč, na povezovanje z gospodarstvi dežel, v katere izvažajo, na organizacijo trajnejšega poslovnega sodelovanja, na sprotno operativno urejanje odnosov — torej naj se predvsem posveti akviziciji in kvalitetni

Predsednik KPO Iskre Commerce — Ilja Medič.

obdelavi tujih trgov. Za izvedbo te vsebinske naloge je potrebna bistvena kadrovska okrepitev v TOZD Zunanji trg, torej višja stopnja specializacije zunanjetrgovinskega kadra. Realizacija te naloge je ena izmed osnovnih nalog Iskre kot celote.

Ob zaključku referata se je predsednik Medič obširneje dotaknil tudi vključevanja finančne funkcije v sodelovanju s tujimi partnerji. „Velike prodore Iskre na nova tržišča pa bo možno doseči le s koncentracijo večjih finančnih sredstev, predvsem v smeri investicij, v osvajanje novih tržišč in naložb v takimenovane marketinške dejavnosti ter direktnih naložb s ciljem čimtesnejše in trajne povezave s poslovnimi subjekti na tujih trgih,“ je poudaril Ilja Medič.

Drobež Lado

Tehnološka konkurenčnost Iskre in njene razvojne možnosti

1. Tehnološka konkurenčnost ISKRE v izvozu, bodisi da jo gledamo skozi strukturo izvoznih izdelkov po stopnji njihove kompleksnosti ali pa z asortimansko primerjavo glede na konkurenco, s katero se v izvozu srečujemo, se je v zadnjih letih relativno zmanjšala. Vzrok temu so zakasnitve v razvojni in zlasti proizvodni realizaciji na vrsti pomembnih novih programov, posebno pa kasnitve na področju investicij. Temu se pridružujejo še velike težave z uvozom in domačim repromaterialom, omejitve v osebnih dohodkih in splošna stabilizacijska klima, ki ima poudarek predvsem na restrikcijah.

2. Zunanjetrgovinska bilanca ISKRE je v okviru teh restrikcij postavljena pred edini možni izhod, t.j. za vsako ceno doseči povečanje izvoza. Ob tem imperativu na eni ter ugotovljenim tehnološkim zaostankom na drugi strani pa velja opozoriti na nekatera razmišljanja, ki se pojavljajo v vsem gospodarstvu, pa tudi ponekod v Iskri, češ da je treba okrepiti in razvijati sedanjo tehnološko strukturo izvoza in le-tega graditi večinoma na sedanjem asortimanu, češ da so hitri efekti na izvozu samo tako uresničljivi, da nam novi profesionalni programi itak samo povečujejo uvozno odvisnost ter da so investicijske in kadrovske možnosti za tehnološko prestrukturiranje preveč odmaknjene, da bi lahko kmalu dali ustrezne izvozne efekte.

3. Kljub točnosti ugotovitev, na katerih slonijo ta razmišljanja pa bi strategija na tej osnovi lahko pomenila določeno programsko-tehnološko razoroževanje in s tem izpodbijanje temeljev za trajno rešitev situacije, v kateri je tudi ISKRA, kar pa terja večjo odpornost do vseh restrikcij, ki jo sedaj prizadejajo prav zaradi premajhne tehnološke konkurenčnosti v izvozu, kar sedaj pomeni predvsem nizko ceno in izgubo, grozi pa že pojav pomanjkanja naročil. To pomeni, da je boj za tehnološko konkurenčnost nepogrešljiva sestavina in trajna osnova boja za večji, kvalitetnejši in akumulativnejši izvoz ISKRE.

4. Prizadevanja za večjo tehnološko konkurenčnost so resda v znatni meri ovirana z objektivnimi težavami izven nas, toda velik del vzrokov za zakasnitve leži vendarle v domeni nas samih. V marsičem bi morali radikalno spremeniti naša pojmovanja, obnašanja in navade ter marsikje vpeljati lastne, mestoma tudi manj popularne rešitve, tudi če jih družbenoekonomski sistem še ni perfektno sprejel. Tu gre v prvi vrsti za odnos do inovacijskega, razvojnega in tehnološkega znanja, ki bi se moral pokazati v bistveno drugačnem vrednotenju ustreznih kadrov. Namesto da jih neracionalno uporabljamo za vrsto rutinskih opravil, jim je treba nuditi atraktivno in stimulatívno okolje in pogoje dela ter možnosti afirmacije in nagrajevanja, seveda ob bistveno večji odgovornosti, vse v skladu z velikanskim pomenom njihove aktivnosti v sedanjem trenutku. Situacija pa je taka, da smo ob splošnem 5 % zaposlovanju lani v razvoju pridobili le 3 % delavcev vseh izobrazbenih stopenj. Poleg tega nesorazmerno slabo skrbimo za sodobno razvojno opremo, ki v primerjavi z investicijami v proizvodnjo predstavlja neznaten vrednostni, pač pa ogromen učinkovitostni delež pri realizaciji razvojnih

projektov. Tako smo z vrednostjo opreme pod 150.000 din na razvojnega delavca, kar je 3 x manj kot povprečje vseh panog v deželah OECD. Vsi ti problemi znatno razvrednotijo sicer odlične podatke, da smo v l. 1979 vložili v razvojno dejavnost skoraj 6 % od vrednosti proizvodnje ali blizu 800 milijonov din, ki pa so poleg nesorazmerne režije pokrili pretežno osebne in materialne stroške razvoja. Tudi fronta razvojnih nalog je odločno preširoka, saj imamo v ISKRI večje število razvojnih nalog kot pa je število vseh razvojnih delavcev. Naše izkoriščanje zunanjih raziskovalnih potencialov je preskromno, saj namenimo za njihovo delo za nas manj kot 15 % vseh razvojnih sredstev,

Član KPO SOZD Iskra - Miloš Kobe.

predvsem pa je preveč kratkoročno, zaradi česar smo oboji večkrat nezadovoljni z rezultati. Posebno neustrezno pa imamo organizirane prehode inovacijskih faz od razvoja do proizvodnje in trženja. Namesto da bi vse te tri osnovne nosilne funkcije teamsko in hkratno sodelovale ves čas inovacijskega projekta od ideje do prodajne realizacije, imamo običajno časovno zaporedni štafetni sistem, kjer projekt prehaja iz enega v drugi resor, s tem pa žal tudi odgovornost zanj. Razen tega poslovodni organi redko in le sporadično spremljajo projektne statuse in ne poskrbijo za ustrezne prioritete, brez katerih projekti pogosto le vegetirajo.

5. Naštete ovire, ki so v pretežni meri subjektivne, ni lahko odpravljati, ker so dosedanja pravila našega obnašanja močno zakoreninjena in ker bodo ob restrikcijah tiskih kratkoročni problemi močneje silili v ospredje. Vsaj z delno odpravo naših subjektivnih pomanjkljivosti pa so naši izgledi za tehnološko prestrukturiranje v naslednjem petletnem obdobju kljub številnim stabilizacijskim težavam in restrikcijam vendarle dobri. Naj navedem samo nekaj realnih prognoz. V mikroelektroniki lahko pričakujemo osvojitve kompletne proizvodnje MOS vezij, vključno z mikroprocesorskimi družinami, tako da bodo proizvodne kapacitete še pred l. 1985 polno razvite in izkoriščene; za hibridna vezja velja to še prej. V računalništvu bomo razvili in v proizvodno vpeljali poleg ID 1680 še ID 80, ki bo ob izteku petletja lahko predstavljal tehnološkega naslednika C 18. Računamo na osvojitve lahke (CRT) in nekatere težje in izvozno zanimive periferije (disc-pack, printer) na bazi lastne finomehanike.

V profesionalizaciji elementov bo stekla proizvodnja novih vrst kondenzatorjev (multilayer, elektrolitov), novih feritov in magnetov, metalform uporov, tekočih kristalov, novih močnostnih diod, alkalnih baterij, itd. V elektromehanskih elementih bo osvojena proizvodnja vtičnih mehanskih sistemov, novih miniaturnih relejev in profesionalnih večplastnih tiskanih vezij. V telekomunikacijah bomo imeli sistem I 2000, interfonске centrale, razne mikroprocesorske telefonske terminale faksimile in novične aparate, v prenosni tehniki pa mnogokanalne FDM multiplekse ter nove družine radijskih zvez 0,7 do 8 m v mobilnih in fiksnih izvedbah, družino namenskih usmerjenih zvez in drugo.

V elektrooptiki bo osvojen nadaljnji asortiman merilnih in šolskih laserjev ter osnovnih elementov fiberoptičnih zvez. V avtomatizaciji računamo na proizvodnjo sistemov za semaforizacijo, na cestninske postaje, na teleinformacijski sistem TI 30 in njegove aplikacije v železniškem prometu in elektroenergetiki, na proizvodnjo elementov in sistemov NC krmiljenja strojev in modulnih napajalnikov za profesionalno elektroniko. V merilni tehniki bo proizvodnja mikroprocesorskih merilnikov, elementov mrežnotonskih komandnih sistemov in drugo, v avtoelektriki novi zaganjalniki, alternatorji in regulatorji, vžigalniki ter druge funkcionalne naprave na bazi mikroelektronike. V široki potrošnji računamo zlasti na Hi-Fi tehniko, na mikrovalovno pečico in zlasti na inženiringe za ozvočenje in TV sisteme zaprtega kroga.

6. Tako za našete kot za vrsto še drugih, realnih projektov je v sedanji situaciji zelo negotovo prognozirati podrobnejši vrednostni obseg in časovno dinamiko proizvodne realizacije, zlasti še v izvozu, ker na to vpliva izredno mnogo faktorjev. Lahko le poudarim, da bo proces našega prestrukturiranja težak in bo terjal številna odrekovanja, da pa je kljub temu realen in uresničljiv, ne glede na to, da druge poti preprosto nimamo. Zato predlagam, da konferenca:

— opozori na to, da so prizadevanja vseh delavcev in organizacij ISKRE za tehnološko posodobitev neločljivi sestavni del prizadevanj za njen večji, boljši in akumulativnejši izvoz;

— opozori na to, da predstoječe stabilizacijske težave postavljajo številne ovire prizadevanjem za hitrejšo posodobitev proizvodnega in izvoznega programa Iskre;

— opozori na to, da je prav zaradi tega uspešnost osvajanja novih tehnoloških programov v veliki meri odvisna od sprememb naših lastnih odnosov v ISKRI, zlasti glede razvojno-tehnoloških kadrov, razvojne opreme in organiziranosti;

— da je treba prav zaradi sedanje in nadaljnje kritične izvožno-uvodne situacije z vsemi sredstvi in pospešeno nadaljevati napore za realizacijo vseh tistih razvojnih projektov, ki so pomembni za našo trajno proizvodno in izvozno posodobitev, tako da bodo v naslednjem srednjeročnem obdobju že bistveno spremenili obseg in strukturo naše izvozne ponudbe.

Devizna sredstva izvoznikom!

Predsednik SISEOT SRS Anton Slapernik.

Na zunanjetrgovinski konferenci Bled '80 je prisostvoval tudi predsednik SIS za ekonomske odnose s

tujino SRS Anton Slapernik. Pozdravil je Iskrina prizadevanja na izvoznem področju. Opozoril je vse, ki se ukvarjajo z izvozom, da bo kljub vsem prizadevanjem letos težko poslovno leto. Zlasti pa bo težko za tiste, ki uvoza ne bodo pokrili z izvozom.

Povedal je, da na vseh ravneh ugotavljamo, da imamo preveč regulativ za izvoz. Tako se mnogo ljudi izgublja v papirnatih formalnostih, namesto da bi strokovna prizadevanja usmerili v kvaliteto tržišča in kvaliteto izvoznih artiklov. Dodal je še, da bo sedanji izvozno-uvodni režim gotovo še prišel v razpravo, saj je nujno treba upoštevati podražitve nafte in s tem novo nastale momente, ki jih sedanji režimi še ne upoštevajo.

Zelo pa je pohvalil dogovarjanje znotraj Iskre za razdelitev deviznih sredstev in uvoznih možnosti. „Ta smer bi pravzaprav morala postati pravilo dogovarjanj tudi v drugih delovnih organizacijah in širši družbenopolitični skupnosti.“

FY

Glede na pomembnost razprav na zunanjetrgovinski konferenci Iskre na Bledu bomo nekatera izvajanja razpravljalcev objavili tudi še v prihodnji številki „Iskre“.

Sprejet načrt uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1980

Med gradivi, ki so jih obravnavali delegati delavskih svetov vseh TOZD in DSSS novogoriške Iskre — Avtoelektrike so vsekakor namenili največ pozornosti poročilu o poslovanju v lanskem letu in načrtu uresničevanja srednjeročnega plana v letu 1980. Medtem, ko smo o poslovanju obširno spragovorili v zadnjih dveh številkah „Iskre“, bomo danes pogledali, kaj pravi izredno važen dokument — načrt uresničevanja srednjeročnega plana v letošnjem letu.

POLITIKA GOSPODARSKE STABILIZACIJE

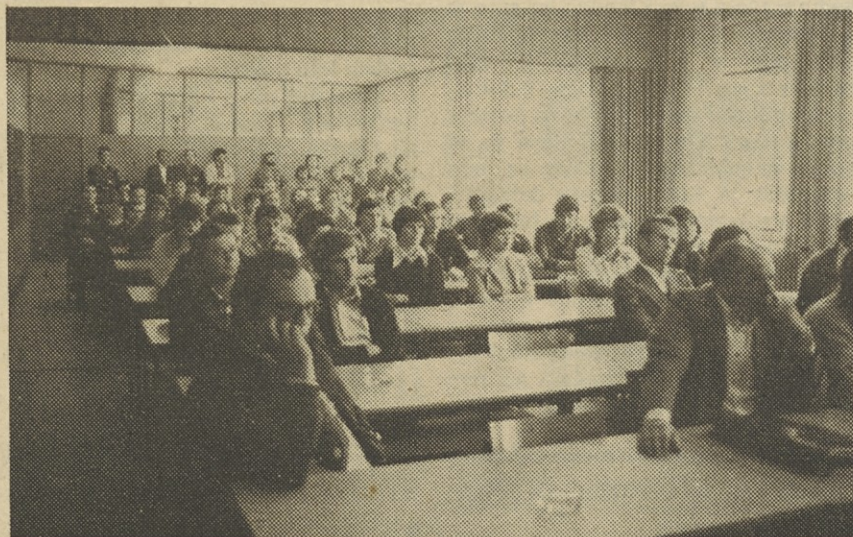
Temeljna naloga, ki jo bomo morali izvajati v letu 1980 je politika gospodarske stabilizacije, kot je opredeljena v resoluciji o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976–1980 v letu 1980. Za celotno gospodarstvo SFRJ je predvidena relativno nizka stopnja gospodarske rasti, zato bodo morala biti naša prizadevanja usmerjena na ustvarjanje pogojev za ekonomsko stabilizacijo zlasti z izboljšanjem materialnega položaja, ki bo dosežena s povečanjem proizvodnje, z učinkovitejšim izkoriščanjem delovnega časa in večjo produktivnostjo ter z ugodnejšimi odnosi pri delitvi dohodka in čistega dohodka.

Na podlagi usmeritev resolucije o politiki izvajanja družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1976 do 1980 v letu 1980 je bil sklenjen dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980, ki smo ga dolžni uporabljati od 1. januarja 1980 dalje. Namen dogovora je, kot je razvidno že iz njegovega naslova, uresničevanje take delitve dohodka ter takšnega oblikovanja in porabe sredstev za osebne dohodke in skupno porabo delavcev v organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih, ki bo omogočala izboljšanje akumulativnosti TOZD. Višja akumulacija v TOZD pa bo pomenila manjšo odvisnost procesa razširjene reprodukcije od kreditnih virov sredstev.

V skladu z določili resolucije in omenjenega družbenega dogovora smo

dolžni v letu 1980 zagotoviti počasnejšo rast sredstev za osebne dohodke in skupno porabo od dosežene rasti dohodka.

Za celotno SR Slovenijo je treba zagotoviti najmanj 25-odstotno zastojanje rasti sredstev za osebne dohodke za rastjo dohodka. Rast sredstev za osebne dohodke v posamezni organizaciji združenega dela pa mora biti skladno z določili družbenega dogovora odvisna od prispevka živega in minulega dela k povečanju ustvarjenega dohodka. Na porast sredstev za osebne dohodke vpliva tudi udeležba izvoza v celotnem prihodu, dosežena raven osebnih dohodkov v letu 1979, razmerje v razporejanju dohodka v

Živahna je bila razprava o srednjeročnem načrtu na vseh ravneh.

letu 1979 v primerjavi s sorodnimi OZD ter stopnja rasti dohodka.

Pri planiranju osebnih dohodkov je bil upoštevan dogovor o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980. V skladu z določili 2. člena tega dogovora, posamezne temeljne organizacije pri planiranju rasti sredstev za osebne dohodke lahko različno upoštevajo usmeritve resolucije, vendar pa morajo biti razmerja pri razporejanju dohodka usklajena na ravni delovne organizacije. Pri izdelavi plana sredstev za osebne dohodke je bila skladno z določbami dogovora ugotovljena masa sredstev za osebne dohodke za celotno delovno organizacijo.

Planirana masa po TOZD je dobljena tako, da je bil upoštevan izplačani osebni dohodek v zadnjem trimesečju 1979 in v mesecu januarju 1980 ter korekcije glede planiranega števila po TOZD v letu 1980. Za delovno organizacijo kot celoto je planirana 18,6 % večja masa izplačanih osebnih dohodkov kot je znašala masa izplačanih osebnih dohodkov v letu 1979. Raven osebnih dohodkov je bila v letu 1979 nižja od ravni v decembru, zato imamo v letu 1980 ob izpolnjevanju vseh planskih ciljev minimalno možnost za povečanje ravni osebnih dohodkov.

Iztekajoče se srednjeročno obdobje, novi delovni prostori v TOZD AET v Tolminu.

membnejša postavka so potni stroški in dnevnice. V planu je predviden 10 % porast teh stroškov glede na leto 1979, kar je v skladu z zakonom o začasnih prepovedi razpolaganja z delom družbenih sredstev za izplačevanje dnevnic za službena potovanja, nadomestil za prevozne stroške na službenem potovanju, reprezentančnih izdatkov, izdatkov za reklamo in propagando, izdatkov za avtorske honorarje, izdatkov za intelektualne storitve ter izdatkov po pogodbi o delu v letu 1980.

V TOZD MZ BREZ IZGUBE

V samoupravnem sporazumu o združevanju TOZD v ISKRO — Industrijo avtoelektričnih izdelkov, Nova Gorica, sprejetem v vseh TOZD delovne organizacije je določeno, da vse TOZD s prodajo proizvodov in storitev, prek TOZD — Komerciala, ustvarjajo skupni prihodek. V skladu z dejstvom, da posamezne TOZD proizvajajo različno akumulativne proizvode je določeno, da se dohodkovni odnosi med podpisnicami sporazuma urejajo tudi na osnovi skupnega planskega dogovora o pogojih, v katerih bodo podpisnice poslovale.

V letu 1979 je bil poslovni rezultat vseh TOZD pozitiven, razen v TOZD MZ, kjer je bila izguba 8,351 milijonov din. Tudi v planu za leto 1980 je planirana eksterna realizacija in s tem tudi celotni prihodek TOZD v višini, ki ne more zagotoviti pokrivanja vseh stroškov in ustvariti toliko dohodka, kolikor ga je potrebno za pokrivanje vseh obveznosti, tako iz dohodka, kot tudi iz čistega dohodka.

Cilj temeljne organizacije MZ in cilj delovne organizacije kot celote, je ustvariti take pogoje poslovanja, da bo tudi ta temeljna organizacija zaključila poslovno leto 1980 brez izgub, zato so v tej smeri že v teku konkretne akcije, predvsem glede doseganja večje udeležbe TOZD MZ v ceni vozil.

Da bo TOZD MZ zagotovljeno normalno poslovanje, ne glede na uspeh akcij v smislu izboljšanja njegovega poslovanja, se ob periodičnih in zaključnem računu ravna skladno z določili 30., 31. in 32. člena Samoupravnega sporazuma o združevanju TOZD. Osnova za izračun tega dela prihodka, s katerim je TOZD MZ udeležen v prihodu ostalih TOZD je dohodek zmanjšan za: del dohodka za DSSS, Inštitut in DSSS SOZD, del dohodka za obresti, del čistega dohodka za osebne dohodke in del čistega dohodka za stanovanjsko izgradnjo. Za izboljšanje poslovnega rezultata celotne delovne organizacije pa je potrebno pospešiti uvajanje izpopolnjenih in novih akumulativnejših izdelkov v proizvodnjo.

REALNA PREDVIDEVANJA

V Avtoelektriki predvidevamo, da bo v letošnjem letu — proizvodnja ovrednotena po stalnih cenah za 22 % večja od lanske, vrednost celotne prodaje za 27 % večja od dosežene v letu 1979, vrednost prodaje na domačem trgu narašča z 28 %, vrednost izvoza pa za 24 % nasproti 1979, število zaposlenih je bilo ob koncu leta 1979 3211, ob koncu letošnjega leta je planirano 3260, — planirana sredstva za osebne dohodke so za 18,6 % večja od lanskih, porabljenih sredstva so planirana za 22 % več, nasproti lanskim, za razreševanje stanovanjske problematike bomo v letu 1980 izločali za stanovanjsko izgradnjo 7 % od bruto osebnih dohodkov v vseh TOZD in DSSS.

Predvidene investicije za leto 1980 bo potrebno skladno z določili zakona o investicijah ponovno natančno proučiti. Ker natančnejša opredelitev plana investicij sedaj še ni mogoča, kot tudi ne plan porabe združenih sredstev za skupno porabo, bo predlog plana investicij in skupne porabe naknadno predložen v obravnavo samoupravnim organom.

LE Z NAPORI VSEH DO REZULTATOV

Za dosego predvidenih rezultatov bo v letu 1980 potrebno usmeriti napore vseh v Avtoelektriki predvsem v: doseganje planiranega obsega proizvodnje; izboljševanju delovne discipline in izboljšanju izkoriščenosti delovnega časa, kar je posebej pomembno za doseganje planiranih rezultatov ob tako majhnem planiranem povečanju števila zaposlenih: boljše izkoriščanje obstoječih zmogljivosti, zniževanje, oz. zadrževanje rasti materialnih stroškov, predvsem s smotrno uporabo materiala in energetskih virov; doseganje ustrezne ravni kvalitete in zmanjševanju stroškov izmeta; uvajanje izpopolnjenih in novih akumulativnejših virov financiranja poslovanja, da bi zmanjšali del dohodka za obresti; urejanje dohodkovnih odnosov tako znotraj, kot tudi izven delovne organizacije; krepitev in izpopolnjevanje samoupravne organiziranosti in samoupravnih odnosov; zagotoviti uspešno delovanje vseh služb v DSSS in režijskih služb v TOZD, brez večanja števila zaposlenih; usmerjati razvojno raziskovalno delo tako, da bo potekalo skladno z razvojem avtoelektrike v svetu in skladno z zahtevami trga; pospeševanje inventivno inovacijske in razvojne dejavnosti v smeri iskanja rešitev za znižanje proizvodnih stroškov ter iskanje rešitev, ki bodo zaviralno delovale na rast uvoza; spremljati gibanja stroškov in s pravočasnim ukrepanjem preprečiti nenormalno rast posameznih stroškov. M. R.

INDUSTRIJA ZA AVTOMATIKO, L. JUBLJANA

Stabilizacija

(Nadaljevanje s 4. strani)

zadnji prilogi DELA ste o tem, kaj pomeni zadovoljstvo pri delu, lahko prebrali (22. 3.). Videli ste v živo (TV), kaj motivira delavca za delo. V zadnjem času lahko izveste o tem mnogo, če le hočete.

Da ne bo preveč „flancanja“ (namesto da berete, pojdite delat) samo še tale interpretacija stališča zveze komunistov: če ne dosegamo delovnih rezultatov, kakršne bi morali, če ne gospodarimo rako, kot bi morali, ne rešujemo tega z reorganizacijo! Iskanje rešitve v reorganizaciji v sedanjem trenutku je NASPROTNO tendencam, kakršne zagovarja zveza komunistov, nasprotno je naporom za stabilizacijo gospodarstva.

Zakaj: vsaka reorganizacija izčrpuje združeno delo. Vsaka reorganizacija pomeni nujno večje ali manjše kadrovske premike. To pa povzroči največkrat večje ali manjše nezadovoljstvo pri delu — in to tistih, od katerih pričakujemo dvig produktiv-

nosti. Če nič drugega, potem je to zadosten razlog proti odločitvi o reorganizaciji. Poglejte npr. še enega: samo ena problemska konferenca (29. 6. 1979), ki je trajala od sedmih do dveh, je „požrla“ vsaj 10 starih milijonov! V Teli so zaradi reorganizacije rabili 2 milijardi več samo zato, da so uredili medsebojne (papirne) odnose (dokument sem, dokument tja, fakturiranje, interni promet, zaloge...)

Torej: usesti se in pogledati, kaj se da narediti iz tistega, kar imamo. Predvsem in zlasti: vsakdo mora vedeti, kaj naj dela, zakaj naj dela. Jasni morajo biti cilji, kaj sploh hočemo! Torej razvidi oziroma katalogi (voda na moj mlin?!) in plani: srednjeročni, letni, operativni. Ne samo našteje neke dejavnosti, napisati v plan: narediti je treba to, do takrat, v taki količini, narediti mora to Janez ta in ta.

In naprej: če Janez ta in ta ne bo naredil tega do takrat, v taki količini in s tako kvaliteto, Janez ta in ta ne zasluži plače, tudi če je direktor. Če pa je naredil prej, več, bolje, potem MORA dobiti več.

Na tak način se moramo začeti pogovarjati! Uroš Blatnik

Natančen izračun, zaradi različne poslovne uspešnosti, ki se spreminja po mesecih in po TOZD sicer ni možen, ocenjujemo, da je maksimalni dvig decembrske ravni okrog 2 %. V letu 1980 smo dolžni prilagajati izplačane osebne dohodke dejanskim doseženim rezultatom, kar pomeni, da bomo morali v primeru doseženih slabših rezultatov od planiranih izplačane osebne dohodke ustrezno zmanjšati, ob doseženih boljših rezultatih pa za osebne dohodke lahko namenimo nekaj več sredstev.

ZMANJŠEVANJE STROŠKOV

Realnost planirane vrednosti materialnih stroškov postaja iz dneva v dan bolj vprašljiva, saj se na trgu vsakodnevno soočamo v zahtevkih za dvig cen, ki so prek vseh pričakovanih in naših možnosti.

Z uvedbo stroge discipline pri porabi električne energije in z varčevanjem je mogoče zmanjšati porabo električne energije za približno 2 %, zato bo akcija za čim manjšo porabo električne energije z enako intenzivnostjo potekala skozi vse leto.

V cilju zmanjšanja tako stroškov potovanja, kot tudi naš prispevek k zmanjšanju porabe bencina je zmanjšanje potovanj z osebnimi vozili na najmanjšo možno mero. Tudi pri porabi tekočih goriv za ogrevanje prostorov predvidevamo količinske prihranke.

V skladu z resolucijskimi usmeritvami je tudi plan zaposlovanja. Planirano število dodatno zaposlenih delavcev je minimalno, zato bo treba realizacijo planskih ciljev, ki jih zaradi zmanjšanja planiranega števila zaposlenih nismo zmanjšali, doseči s produktivnejšim delom že zaposlenih delavcev. Število delavcev na režijskih in administrativnih delih se ne sme povečati, na nekaterih mestih je predvideno tudi zmanjšanje števila zaposlenih.

V planu je predvideno zmanjšanje stroškov reprezentance od zneska ugotovljenega po zaključnem računu za leto 1979. Zmanjšanje je planirano tudi pri pogodbah o delu. Pri stroških reklame in propagande je planirana enaka raven stroškov, kot je bila dosežena v letu 1979. Vsi ti stroški, ki so sicer planirani v skladu z resolucijskimi usmeritvami predstavljajo v skupnih stroških le majhen del. Po-

V sredo, 12. t. m. se je od sodelavcev iz sektorja proizvodnje elementov — TOZD Naprave za energetiko, ob odhodu v pokoj poslovila Stanka Jugovič. V enainvajsetih letih in pol, kolikor časa je bila zaposlena v Iskra-Avtomatiki, je opravljala dela in naloge v lakirnici, embalarici, montaži, razstavljalnici programatorjev in na mehanskih časovnih reljih. Za svoje vsestransko in marljivo delo je v času od 1967 do 1969 prejela priznanja oziroma nagrade za tehnične izboljšave, ki jih ji je podelil delavski svet takratne TOZD TELA.

Spominske fotografije so vedno najlepše, najdražje. Taka je tudi ta, na kateri je Ivan Pahor, dolgoletni sodelavec Iskre Avtoelektrike, terminar na liniji malih serij v Tovarni velikih zaganjalnikov s sodelavci tik pred odhodom v zaslužni pokoj. V Iskri se je zaposlil 26. marca 1962 in polnih 18 let vestno in požrtvovalno delal v naši delovni organizaciji vse do odhoda v pokoj. Sodelavke in sodelavci so se od njega pristrčno poslovili, zaželeli so mu vse najlepše v zaslužnem pokoji, poklonili pa so mu tudi cvetje in spominsko darilo. Za vse lepe želje se je Ivan pristrčno zahvalil in obljubil, da bo ob vsaki ponujeni priložnosti rad prišel na obisk.

TOZD SPECIALNI ELEMENTI LJUBLJANA

Dober obračun in stabilizacijski načrti

V TOZD Specialni elementi so lani dobro gospodarili. Dvignili so vse kazalce uspešnosti in jih celo presegli glede na letni program. Pri tem so delali z minimalnim dodatnim – intenzivnim zaposlovanjem in z istimi zmogljivostmi ter kljub temu dosegli 22 % večji obseg proizvodnje. Za letos načrtujejo še precej več, čeprav so se vključili v stabilizacijske prizadevanja v okviru resolucije.

Tovarna specialnih elementov ima že programsko poseben način dela. Serijske proizvodnje je malo, izdelujejo po večini posebne elemente v manjših količinah za določene kupce in določene namene. To je sicer zanimivo, vendar zahtevno delo, ki zahteva velik delež strokovnega znanja in mnogo izkušenj. Poleg tega TOZD dela v zastarelih proizvodnih prostorih in v utesnjenih razmerah. Prav zaradi tega pripravljajo investicijske načrte za gradnjo lastne nove tovarne v Stegnah.

Glede na preteklo leto 1978 so zelo uspešno poslovali. Fizični obseg proizvodnje so dosegli nasproti 1978 z indeksom 122. Temu ustrežni so bili tudi finančni rezultati. Proizvodni načrt je bil izpolnjen s 100 %, program zaposlovanja pa le s 95 %. Celotni prihodek je bil v letu 1979 za 25 % večji od leta 1978, dohodek pa kar 33 %. Čisti dohodek so po letnem programu dosegli in je glede na leto prej 33 % večji. Bruto osebne dohodke so realizirali z indeksom 127 nasproti letu 1978 in povečali tudi sklade.

Tako so v primerjavi z letnim programom akumulacijo presegli za 29 % in nasproti l. 1978 pa je za 85 % večja. Tudi amortizacija je višja kot leto prej, produktivnost je bila 17 % višja kot leto poprej, dohodek na delavca pa je tudi precej višji od predvidenega v načrtih in od prejšnjega leta.

Tako v TOZD SEM uspešno izpolnjujejo, oz. celo presegajo zastavljeni

srednjeročni načrt 1976–80 in pripravljajo uspešen štart za prihodnje srednjeročno obdobje, ki ga bodo po predvidevanjih začeli v novih proizvodnih prostorih in s precej nove tehnologije.

Za leto 1980 so pripravili precej obširen in zahteven ustalitveni načrt, da bi tako prispevali k še večji stabilizaciji širše skupnosti. Stabilizacijski

TOZD KERAMIČNI KONDENZA TORJI ŽUŽEMBERK

V razvoju snujejo sodoben program

V Žužemberški Iskri bodo posodobili svoj standardni program keramičnih kondenzatorjev. Po strokovni raziskavi tržišča in tehtanju proizvodnih možnosti bodo začeli s serijsko proizvodnjo večplastnih kondenzatorjev. Po svetu in doma je po le-teh veliko povpraševanje, medtem ko poraba in s tem povpraševanje po klasičnih keramičnih kondenzatorjih sorazmerno upada. V sodelovanju z Inštitutom Jožef Stefan so razvili svoj večplastni kondenzator (multilayer) in ga že proizvajajo v manjših proizvodnih serijah.

Bazično razvoj za multilayer so začeli na Inštitutu Jožef Stefan, ves čas pa so sodelovali domači strokovnjaki iz Iskre v Žužemberku. Morda je prav, da povemo, kaj pravzaprav je ta večplastni kondenzator? Laično povedano na kratko, je to po funkciji sklop kondenzatorjev, povezanih v en element. Možnih je nekaj deset plasti. Tako multilayer daje nekajkrat večjo kapacitivnost na enoto površine v primerjavi s klasičnim kondenzatorjem. Drugače povedano je to miniaturizacija kondenzatorja, ki postaja vse pomembnejša ob težnjah za proizvod-

načrt se povsem podreja resoluciji o stabilizaciji in zmanjšuje sredstva predvidena v programu za leto 1980 za reprezentanco, kilometrine, dnevnice, honorarje in drugo. Tudi nekatere proizvodne stroške bodo, kolikor so pod njihoveim vplivom, zmanjšali tako, da bodo prispevali k doseganju zastavljenega cilja v DO Industrije elementov, ki predvideva prihranek pri stroških okrog 3 % v letošnjem letu.

Kolektiv TOZD Specialni elementi je torej lani dobro gospodaril. Zanimivo je, da je prav pri kadrovske politiki in pri iskanju notranjih rezerv, kot je višja storilnost, boljša izraba delovnega časa in večanje akumulacije, kolektiv uspel. Ti otipljivi rezultati bi lahko dali misliti še komu: „Če so uspeli oni, zakaj ne bi še mi?“

KF

nost in visoko akumulativnost, saj bo ob novih pogojih potrebno vložiti le minimum živega dela, ki je, kakor vemo, najdražje.

Ob vsem tem seveda razvojnikom (in tehnologom) nikakor ne manjka dela. „Če bi imeli po več glav in več rok, nikakor ne bi škodilo“, je dejal vodja razvoja Jože Klobčar, ko smo ga povprašali, kako gre delo od rok. „Uvajanje v proizvodnjo je zelo zahtevno, saj je po razvojni, kot tudi po tehnološki strani za nas to povsem nov artikel. Organizirali smo in še bomo pričevanje delavcev na tem programu in tudi dodatno izobraževanje strokovnega kadra na Inštitutu Jožef Stefan.“

V vse delo pa moramo vtakati vse potrebne znanje in izkušnje strokovnjakov in praktične izkušnje strokovnih sodelavcev v visokofrekvenčni keramiki, ki je veliko dosegla na tem področju.“

KF

DELOVNA SKUPNOST SKUPNIH STROKOVNIH SLUŽB

Temeljito razpravljali o obračunu in načrtih

V ponedeljek 10. marca so na zboru delovnih ljudi delavci strokovnih služb IEZE pretresli lansko poslovanje in načrte za letošnje leto. Največ pozornosti so namenili stabilizaciji in prizadevanjem za boljše gospodarjenje. „Sicer pa mislim, da smo strokovni ljudje najbolj poklicani, da najdemo možnosti za zmanjšanje stroškov, za boljše gospodarjenje in ob tem za normalno strokovno delo, ki nikakor ne sme trpeti, ne po obsegu ne po kvaliteti“, je smilil v eno misel vodilno nit letošnjega poslovanja Jože Šurc.

Najprej je vodja skupnih služb Jože Šurc vsem poklical v spomin številke o g ospodarjenju skupnih služb in delovne organizacije. Ugotovil je da je javna razprava po sindikalnih skupinah dobro potekala. To ni bilo težko, saj je bilo preteklo poslovno leto uspešno, čeprav tudi težav ni manjkalo. Predvsem so delovno skupnost pestile visoke cene. Tako se je podražil benzin, elektrika in vrsta materialov in storitev. Prav zaradi tega je bil proračun, oz. načrtovani obseg prekoračen.

Ob vsem tem pa je razveseljivo, da je bil kljub nekaterim pomanjkljivostim, zlasti v izvozu in doseganju programa proizvodnje, dosežen dober rezultat. Tako je celoten dohodek nad predvidenim in tudi ostanek dohodka je temu ustrezen. Tudi dohodek na delavca se je sorazmerno povečal in tako so lahko v IEZE s poslovanjem zadovoljni in je treba letos le popraviti lanski izpad izvoza in doseči programirani letni obseg proizvodnje, kar je realno dosegljivo, čeprav so načrti zastavljeni zelo pogumno.

Posebnega stabilizacijskega načrta niso naredili, ne v skupnih službah, ne v delovni organizaciji, ker so že ob sprejemanju plana „vgradili“ stabiliza-

PRESEDSTVO SINDIKATA DO ŠIROKA POTROŠNJA

Volitve v organe upravljanja

Predsedstvo sindikata DO Široka potrošnja v novem sestavu je imelo 19. marca prvi sestanek. Dnevni red je bil zelo obsežen, težiščne teme pa so bile zlasti okrog priprav na volitve organov upravljanja v TOZD, DO in SOZD, ocenili so potek akcije obravnave ključnih računov za preteklo leto, spregovorili pa so še o vrsti drugih področij, med drugim o sklepih problemske konference SOZD Iskra o problemih delitve, programu usmeritve aktivnosti pri uresničevanju družbenoekonomske politike gospodarske stabilizacije v letošnjem letu, obravnavali so postopek sprejemanja samoupravnega sporazuma o nagrajevanju posebnih dosežkov SOZD Iskra itd.

Akcija obravnave ključnih računov za preteklo leto je v vseh temeljnih organizacijah že zaključena. Obravnave so bile povsod na visoki kakovostni ravni tako, da so delegati lahko ocenili potek kot zelo uspešen. Delegati so na osnovi poročil posameznih delegatov lahko sprejeli oceno, da je bilo informacij v zvezi s poslovanjem posameznih TOZD v preteklem letu dovolj.

Zanimiva pa je s tem v zvezi še ena ugotovitev – povsod, kjer so zaključne račune obravnavali v okviru sindikalnih skupin, je bila razprava plodnejša in izčrpnjša. Zato so sprejeli sklep, naj se ta tematika v bodoče, kjer je le mogoče, obravnava po sindikalnih skupinah in ne na zborih delavcev. Ugotovitev vseh članov je bila s tem v zvezi še oblika obravnave – povsod so gradivo nameč obravnavali hkrati vse družbenopolitične organizacije.

Osrednja tema prvega zasedanja sindikalne organizacije Široke potrošnje pa so bile volitve v organe upravljanja TOZD, DO in SOZD. Člani so s tem v zvezi sprejeli okvirne porazdelitve posameznih dolžnosti. Mandat za predsednika delavskega sveta DO so poverili TOZD Elektromotorji, Železniki, mandat za predsednika odbora za gospodarjenje DO so zaupali TOZD Prodaja Ljubljana, TOZD TV Pržan so namenili mandat za predsednika odbora za samoupravni delavski nadzor. V zvezi z volitvami so delegati sprejeli tudi sklep, da bodo volitve za vse tri ravni (TOZD, DO in SOZD) potekale povsod hkrati.

V nadaljevanju zasedanja so delegati obravnavali stališča do izplačevanja nadomestil iz materialnih stroškov in sklada skupne porabe. Tusso se opredelili za sprejem stališč KOS SOZD Iskra, ki predlagajo, da se kot osnova za nadomestilo tudi v letošnjem letu uporabljajo določila samoupravnih splošnih aktov, izdelanih na podlagi sindikalne liste za leto 1978. To pomeni, da med drugim kilometrina ostane nespremenjena (4,05 dinarjev), z izjemo primerov, prevoza sopotnikov in opreme, kjer naj bi povračilo stroškov povečali za največ 0,90 dinarjev. Za dnevnice – če bo delavski svet DO predlog seveda potrdil – naj bi v bodoče obstajale 3 kategorije, v letošnjem letu pa naj v okviru prejemkov iz sklada skupne porabe prednjačijo povišani zneski za prehrano, ostali zneski pa naj se uskladijo z dogovorom o uresničevanju družbene usmeritve razporejanja dohodka v letu 1980.

V zvezi z letovanji delavcev Iskre v letošnjem letu so člani predsedstva sindikata Široke potrošnje sprejeli stališče, da DO Iskra – Invest servis preide na ekonomsko obračunavanje zmogljivosti počitniških objektov SOZD Iskra. Sklep izvira iz ugotovitve, da drugačnih možnosti zaradi omejenih finančnih sredstev Delovne organizacije trenutno ni drugega izhoda.

Pred zaključkom zasedanja so člani obravnavali še vprašanje glasila Iskre, število naročenih izvodov in problematiko nasploh. Sprejeli so sklep, da se čimprej sestanejo člani uredniškega sveta Delovne organizacije.

Stane Fleischman

Seminar za sindikalne vodje

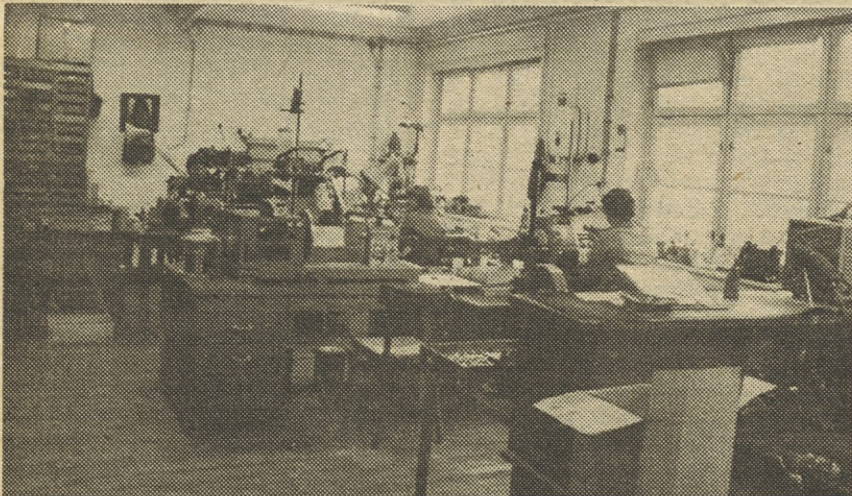
V petek, in soboto, 21. in 22. marca, je občinski svet Zveze sindikatov Slovenije pripravil seminar za predsednike IO OO ZS, predsednike konferenc OO ZS ter člane predsedstva občinskega sindikalnega sveta Škofja Loka.

Seminar je bil namenjen zlasti tistim, ki so bili izvoljeni na letošnjih sindikalnih občnih zborih, udeležila pa sta se ga tudi predstavnika Iskre – TOZD Tovarna elektromotorjev Železniki in DSSS Škofja Loka, oz. konference sindikata DO Široka potrošnja. Prisotni – bilo jih je prek 90 – so obravnavali naloge Zveze sindikatov v uveljavljanju družbenoekonomskih in političnih odnosov, organiziranosti, oblike in metode delovanja v Zvezi sindikatov, neposredne naloge OO ZS v občini Škofja Loka, obširneje pa so se seznanili tudi z nalogami sindikatov pri uresničevanju ljudskega odpora in družbene samozastite.

V okviru seminarja so se udeleženci soočili tudi z aktualnim vprašanjem racionalnega vodenja sestankov, s področjem, zanimivim predvsem za novoizvoljene člane.

Zelo dobro pripravljen seminar je potekal v hotelu „Bor“ na Črnem vrhu, poleg naštetih pa so se ga udeležili še Julij Planinc, predsednik odbora za LO in DSZ pri republikem svetu Zveze sindikatov, Ivanka Šulga, predsednica medobčinskega sveta ZS za Gorenjsko, predsednik občinskega sveta ZS Škofja Loka Janez Thaler, Marjan Zadnik, predsednik komisije za LO in DSZ pri občinskem svetu ZS Kranj, pristostvovala pa je tudi sekretarka škofjeloškega občinskega sveta ZS Olga Bandelj.

Stane Fleischman

Proizvodnja magnetnih sklopov v TOZD Specialni elementi.

JOŽETU BRAJERJU V SPOMIN

Prejšnji teden je v mokronoški Iskri odjeknila žalostna vest, da je nenadoma umrl 18-letni elektromehaničar Jože Brajer. Bil je sončen fant, vesel in dober tovariš, skrben in natančen delavec. Šele lani je končal šolo in se zaposlil v domači tovarni. Sošolci in sodelavci kar verjeti niso mogli.

V domačih Zgornjih Lakencih se je rodil v kmečki družini. Priden fant je bil. Rad je poprijel za delo tudi na njivi, v gozdu in doma.

Pri delu se je tudi ponesrečil s traktorjem. Mlado življenje je ugasnil stroj, ki ga je imel Jože tako rad. Bridko je zadelo družino, Iskro v Mokronogu, domačo vas in mladinsko organizacijo.

Jože, nate bomo ohranili lep in sončen spomin, lep in veder, kakšen si bil ti!

Sodelavci

njo vse manjših, praktičnejših in zanesljivejših elektronskih naprav.

Poleg tega večplastni kondenzator nadomesti keramične in druge kondenzatorje in ob tem ohrani vse lastnosti keramičnega kondenzatorja. Pri tem izdelku so zahteve po zanesljivosti in kvaliteti zelo velike, saj je ta kondenzator predvsem namenjen profesionalni elektroniki. Tako so v TOZD Keramični kondenzatorji dosegli velik napredek tudi na področju profesionalizacije svojega programa, kar je pomembno za prodajo na domačem in tujih trgih.

Vzorci so dobili že na Inštitutu Jožef Stefan, zdaj pa doma že postavljajo proizvodno linijo za poskusno serijsko proizvodnjo, ki bo stekla že letos. To je za žužemberško Iskro velik uspeh, saj načrtujejo veliko širjenje zmogljivosti po opravljeni poskusni proizvodnji. V načrtu imajo že gradnjo novih dodatnih proizvodnih prostorov in vlaganja v potrebno opremo za velikoserijsko proizvodnjo multilayerja, ki bo sčasoma postal po sedanjih predvidevanjih glavni proizvodni artikel v tej tovarni.

Tako so ob 20-letnici ustanovitve tovarne dosegli pomemben dosežek za svoj proizvodni program. Začenjajo s proizvodnjo zelo iskanega elementa, tako na svetovnem, kot na domačem trgu. Proizvodnja bo skoraj v celoti avtomatizirana z visokoproduktivno sodobno opremo.

Tako bodo zagotovili visoko storil-

S seminarja za sindikalne vodje.

KS ZSMS DO ŠIROKA POTROŠNJA

Pred redno letno konferenco

Člani koordinacijskega sveta ZSMS široke potrošnje so na seji 19. marca letos v Škofji Loki obravnavali zlasti

naloge pred bližnjo volilno in programsko konferenco in širšim delovnim posvetovanjem. Slednjega se bodo

S seje KS ZSMS DO Široka potrošnja.

ČASOPISNE NOVICE

Nekatere sestavljene, delovne in temeljne organizacije združenega dela so že podrobno in natančno izdelale kriterije in naloge medrepubliškega in pokrajinskega družbenega dogovora o podpori in vrednotenju inovacijske dejavnosti. Tak samoupravni sporazum je med drugim sprejela tudi Iskra, piše beograjski Privredni pregled.

Poleg splošnih podatkov in načrtov proizvodnje ter izvoza v naslednjem petletnem obdobju namerava Iskra – tako piše beograjska Ekonomska politika – preseliti del svojih rentabilnih zmogljivosti v druge republike in se pri tem že pogovarja s posameznimi partnerji v Bosni in Hercegovini ter Srbiji.

V dvorani osnovne šole Lucijan Seljak v Stražišču je bil koncert v okviru letošnje občinske revije pevskih zborov. Sodeloval je tudi moški zbor Iskra-Elektromehanika. Tekst in slika zborja je objavil gorenjski Glas.

Slovenija se je že s sedanjim srednjeročnim načrtom opredelila, da mora njen razvoj temeljiti na čimvečjem deležu lastnega znanja, na višji stopnji produktivnosti, kar vse mora najti potrdilo na mednarodnem tržiču. Elektroindustrija in elektronika je njen sestavni del, je zato prioriteta dejavnost, ki odločilno vpliva na celotni družbenoekonomski razvoj na Slovenskem. V naslednjem srednjeročnem načrtu predvideva slovenska elektroindustrija izvoz v vrednosti 3 milijarde dolarjev. Za ta izredno pogumen načrt bi bilo treba vložiti 26 milijard dinarjev, piše zagrebški Vjesnik.

V Boru so začeli z montažo nove avtomatske telefonske centrale z 8.000 priključki. Centrala bo imela končno zmogljivost 20.000 priključkov in bo priključena na mednarodne telefonske linije. V javni promet jo bodo vključili ob koncu letošnjega leta. Vest so objavili številni jugoslovanski časopisi, med drugimi tudi ljubljansko Delo, vendar brez podatkov, da gre pri tem za našo električno centralo vrste Metaconta.

V sežanski Iskri, tovarni radijskih sprejemnikov, naredijo letno od 53 do 55 tisoč navadnih radijskih sprejemnikov, to je približno polovico letne proizvodnje vseh tovrstnih radijskih aparatov v državi. Kaže, da bodo že v drugi polovici leta ukiniteli proizvodnjo radioaparatorov, ki prinaša tovarni samo izgubo.

Sežanska Iskra ima tudi precej težav zaradi omejitev uvoza. Blago jo čaka na carini, borijo pa se tudi s kooperanti, katerih izdelki so dvakrat do osemkrat dražji kot na svetovnem tržiču, piše ljubljansko Delo.

Niške Narodne novine pišejo, da dvotarifni števec, proizvodnje EI, še vedno „čaka“ na kupce v skladiščih tovarne. Električna industrija do sedaj ni prodala niti enega samega števca, ker še vedno ni odobrena cena zanje.

Gospodarsko sodelovanje Slovenije in Kosova se bo v prihodnje precej razširilo. Tako naj bi Iskra in Gorenje ponudili tovarni elektromotorjev v Djakovici sodelovanje za razširitev proizvodnje elektromotorjev. Samo Gorenje potrebuje letno 1.200.000 motorjev za kompresorje, hladilnike in druge gospodinske aparate. Program za razširitev zmogljivosti predvideva investicijo v vrednosti 250 milijonov dinarjev.

V dvorani Iskre na Trgu revolucije so se zbrali delavci Iskre, Ljubljanske banke, tiskarne Tone Tomšič in krajanji Gradščica, ki so se udeležili predavanja o aktualnih problemih gospodarske stabilizacije. Zbranim je predaval Mitja Ribičič, predavanja pa je organiziralra krajevna konferenca SZDL Gradščice.

Družina Iskrinih temeljnih in delovnih organizacij sodi med redke primere, kjer občutek za skupnost prestopa meje frazerskih opredelitev, po katerih je sozdovska pripadnost le neko vseobsegajoče pokrivalo, porok socialne varnosti združenih delavcev, njihov zastopnik pred najširšo družbo itd. Po širokih razpravah je Iskra oblikovala sklep, da je treba razvojne programe vseh članic Iskre obravnavati kot celoto. S tem bi v Iskri zagotovili pravočasno in pospešeno uresničevanje, zlasti prednostnih načrtov. Ta cilj so v Iskri podprli s tremi odločitvami: ustanovili so interno banko, predlagali bankam ustanovitev specializiranega konzorcija za izpeljavo Iskrinih načrtov in sprejeli samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev, piše ljubljanski Gospodarski vestnik.

Delovna organizacija Zmaj v sestavi SOZD Iskre načrtuje za letošnje leto za 30 % večji skupni prihodek v primerjavi s prejšnjim letom, kar pomeni, da bo proizvodnja baterij porasla od 44 milijonov na 55 milijonov enot. Mimo tega naj bi Zmaj izvozil 1,5 milijona baterij v vrednosti 390 tisoč dolarjev. Vest je objavil Dnevnik iz Novega Sada.

V Poštarskem domu na Pohorju so podpisali predstavniki PTT iz Maribora in krajske Iskre dogovor o izdelavi in montaži avtomatske elektronske telefonske centrale za mariborsko regijo. Z novo centralo, ki naj bi bila nared 1982. leta, naj bi ta regija pridobila nekaj deset tisoč novih telefonskih priključkov. Investicija bo veljala 320 milijonov dinarjev, piše beograjska Politika.

OBČNI ZBOR PD ISKRA

Planinsko društvo Iskra vabi v sredo, 2. aprila ob 17. uri na redni letni občni zbor našega planinskega društva, ki bo v Iskrini poslovni stavbi v prostorih družbene prehrane. Na občnem zboru bomo pregledali delo v minulem letu ter si začrtali prihodnje naloge. Po zboru bo znani slovenski alpinist in gornik Peter Janežič – Petrač predstavil delo šole šerp v Nepal, prikazal pa bo tudi številne svoje čudovite diapozitive iz slovenskih in tujih gor.

Na občni zbor vabimo vse – člane Iskrinega planinskega društva, poleg njih pa seveda tudi vse druge Iskraše, ljubitelje planin.

poleg članov predsedstev posameznih OO ZSMS udeležili tudi sekretarji OO ZK, poslušali pa bodo še vrsto tem z najaktualnejših področij.

Osrednja pozornost članov KS ZSMS je bila namenjena prav bližnjemu delovnemu posvetovanju mladine široke potrošnje. Na njem bodo obravnavali vlogo koordinacijskega sveta v združenem delu, seznanili se bodo s poslovanjem in usmeritvami široke potrošnje, spregovorili pa tudi o kritičnih točkah delovanja mladih. Zlasti okrog te teme, za katero so zadolženi vsi predsedniki OO ZSMS je bila precejšnja razprava, kajti takšnih točk je v geografsko tako razprostranjeni DO kot je Industrija širokopotrošnih izdelkov, nedvomno precej.

Hkrati s delovnim posvetovanjem bodo mladinci pripravili tudi volilno programsko konferenco. Ob tem velja poudariti, da je mladina široke potrošnje dobesedno razumela letošnja prizadevanja za ustalitev gospodarskega položaja. Delovno posvetovanje je bilo prvotno predvideno v trajanju dveh dni, bilo pa naj bi v Sežani. Po temeljitem premisleku so se odločili, da bodo program izpeljali v enem dnevu s čim manjšimi stroški. Odločili so se za Škofjo Loko, kjer ima Delovna organizacija sedež. Tako odpadejo vsi stroški v zvezi z najemanjem hotelskih zmogljivosti.

Fleischman

Dopisujte v naše glasilo

Ob mednarodnem tednu Alpe-Adria je v avli Iskrine poslovne stavbe v Ljubljani odprta razstava likovnih del desetih umetnikov iz San Marina. Na razstavi je predstavljenih okoli petdeset del – g rafik, pastelov, olj, gvašev, skulptur in fotografij. Razstavo je odprl direktor Mestnega gledališča ljubljanskega Sergej Vošnjak, med drugimi pa so se slovesne otvoritve udeležili še Anton Stipančič, Peter Šoštarčič, Leopold Kresc in drugi.

O prvem nastopu umetnikov iz San Marina v okviru prireditve Alpe-Adria bomo v našem tedniku še obširneje pisali. (LD)

ISKRA – ELEKTROZVEZE, n. sol.o., Ljubljana, Stegne 11 DELAVSKI SVET TOZD Radijske zveze, n. sol.o., Horjul ponovno razpisuje dela in naloge

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA TOZD

Za opravljanje del. oz. nalog individualnega poslovnega organa mora kandidat poleg z zakonom določenih pogojev izpolnjevati še naslednje:

- da ima visoko izobrazbo pravne, gospodarske ali tehnične smeri;
- da ima sposobnost organiziranja in vodenja dela ter poslovanja in usklajevanja delovnega procesa;
- da ima 5 let delovnih izkušenj v stroki;
- da aktivno obvlada najmanj en svetovni jezik;
- da ima družbeno politične in moralno etične lastnosti po družbenem dogovoru o izvajanju kadrovske politike in ustvarjalen odnos do samoupravljanja. Kandidata bomo izbrali za 4 leta.

Pisnim ponudbam s kratkim življenjepisom priložite dokazila o izpolnjevanju razpisnih pogojev. Prijave pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA – Elektro-zveze, Kadrovska služba, Ljubljana, Stegne 11 z označbo: „Za razpisno komisijo TOZD RZ“.

O ozidu izbire bomo kandidate obvestili v 15 dneh po izbiri.

Tehniške knjige in znanstvena fantastika

Nekako manj opazna, a zato nič manj pomembna založba na Slovenskem je vsekakor Tehniška založba Slovenije. Ko smo se pogovarjali z urednico Tehniške založbe Slovenije Anko Veselovo, smo zvedeli, da ima založba letos v načrtu natisniti kar 34 del, od strokovnih knjig in priročnikov do znanstvene fantastike.

Med strokovnimi knjigami in priročniki je treba na prvem mestu omeniti „Gradbeniški priročnik“, ki je domače delo skupine avtorjev in je namenjen tako mojstru in tehniku kot inženirju. Potem je tu „Matematični priročnik“ Bronštajna in Semjonova, ki bo letos doživel že šesto izdajo v slovensščini, prav tako pa bo izšel izpopolnjeni ponatis, „Strojnotehnološkega priročnika“, ki so ga v poldrugem letu prodali kar 5000 izvodov.

Med domačimi deli s tega področja je v programu priročnik domačega avtorja Hinka Murna „Odrezovalni stroji“ dalje prav tako domače delo Davorina Žitnika „Statika“. Bolj razvedrilu in rekreaciji pa je namenjeno knjiga Borisa Kalčiča „Akrobatsko smučanje“.

V poklicni knjižnici za avtomehanike pa bosta izšla dva priročnika in sicer „Avtoličarstvo“ in „Elektrika v avtomobilu“.

Zelo zanimiva, praktična in takorekoč namenjena slehernemu pa je zbirka Vaša domača delavnica, v kateri bo izšla vrsta knjižic kot „Nove ideje za vaš dom“, ki govori o zboljšavah v hiši, na vrtu in okrog hiše, vse pa je moč postoriti z osnovnim orodjem. Podobna je druga knjižica iz te zbirke „Tehnika in popravila v naši hiši“, slede pa „Ogrevalne naprave, popraviljanje in obnavljanje“, „Toplotne in zvočne izolacije v stanovanjih“, ki so še zlasti aktualne spriče sedanje energetske krize, dalje je tu knjižica „Delamo in popravljamo s kovinami“ ter delo „Topla voda in ogrevanje s sončno energijo“, ki je, podobno kot „Toplotne in zvočne izolacije v stanovanjih“ zelo aktualna in zanimiva. V tej zbirki bo izšlo tudi nekaj ponatisov, kar vsekakor priča o koristnosti in aktualnosti te zbirke. Tako bodo ponatisnjena naslednja dela: Katalog Naredi si sam, Zidarstvo, Mizarstvo za vsakogar, Ključavnice za vsakogar, Pleskarstvo za vsakogar in Tehnika pritrjevanja.

Drugo, nič manj pomembno področje Tehniške založbe Slovenije pa je njeno sistematično izdajanje znanstvene fantastike,

literarne vrst, ki si je v svetu že zdavnaj priborila ustrežno mesto in popularnost. Tako bodo v zbirki Znanstvena fantastika in Klasični fantastični izšla letos naslednja dela: dve knjigi svetovno znanega poljskega pisca znanstvenofantastične literature Stanislava Lema „Katar“ „Eden“, dalje „Marsovske kronike“ prav tako znanega in sodobnega ameriškega pisca znanstvene fantastike Raya Bradburyja, med klasične fantastike pa najdemo Julesa Verria (letos bosta izšli dve njegovi knjigi), dalje „Izgnubljeni svet“, Connana Dovla in tri knjige češkega klasika Karla Čapka „Tovarna absolutnega“, „Kratkati“ in „Vojna z močeradami“.

In končno so tu še šolske knjige, za katere pa ejznačilno, da to pot prvič že upoštevajo pri nas na novo uvedeno usmerjeno izobraževanje. Med šolskimi knjigami je treba omeniti „Tehnologijo stavljanja“ Srečka Mraka, ki je namenjena grafičnim delavcem, dalje „Varnost našega otroka v prometu“, ki obravnava prometno vzgojo in učbenik „Osnove tehnike in proizvodnje prvi del“, ki zadeva usmerjeno izobraževanje. V načrtu ima založba tudi serijo učbenikov za gradbeništvo, elektrostroko, tekstilno stroko, promet in zveze, rudarstvo in geologijo, dalje priročnik o orodju, ki govori o nastanku orodij in delu z njimi ter seveda ponatise starih učbenikov.

Naj za konec še zapišemo, da Tehniška založba Slovenije izdaja tudi mesečno revijo „Življenja in tehnika“, ki ima sorazmerno visoko naklado in predstavlja edino tovrstno revijo na Slovenskem.

D. Ž.

MED KNJIGAMI

Onstran Urala in Kavkaza

Redko se zgodi, da združuje potopisna literatura pri nas poleg sinhrono časovne dimenzije, v katero avtor sproti zajema svoja doživlja tujega sveta, tudi diahrono, zgodovinsko podobo dežele, ob njej pa vsa pomembnejša prejšnja lastna izkustva. Za knjigo novinarja in urednika Dušana Željeznova Onstran Urala in Kavkaza smemo reči, da je avtor v njej svojo štirinajstletno strnjeno potovanje od Moskve, Taškenta, Buhare, Samarkanda do Tbilisija, od 1. do 15. maja 1975, vseskozi bogatil z manj znanimi zgodovinskimi pričevanji in s posebno pozornostjo predstavil kulturno-zgodovinski razvoj dežel v sovjetski srednji Aziji. Zato knjiga ni zgolj turistična, in v drugem delu, ko nastopi avtor v vlogi političnega predstavnika Ljubljane, tudi politična reportaža, marveč bogat in dokumentaren zapis, nenehno podkrepljen z dejstvi. Avtor se je tako na spreten način izognil sicer neobhodnim protokolarnim konvencijam, jim dal poudarek le do tiste mere, ki noče prekriti utripa tamkajšnjega življenja in postaviti delegacijsko funkcijo povsem v ospredje.

Od tu, se zdi, Dušan Željeznov mimo vseh gruzinskih zdravic pripoveduje, s pomočjo svojega gostitelja in spremljevalca, glavnega urednika tbilisijskega časopisa Tbilisi Nikolaja Išangoviča Džaija o bogati zgodovini gruzinske literature, kulture in znanosti. In naposled se avtor zaustavi v Moskvi. Iz svojih prejšnjih obiskov sovjetske prestolnice in zapisov o njej povzema reportažo o obiskih in srečanjih z Iljo Erenburgom, Leonidom Maksimovičem Leonovom, Aromom Hačaturjanom, Jurijem Aleksandrovičem Žukovom, s prikrito polemično ostjo razgrinja probleme sodobnega sovjetskega slikarstva, glasbe in literature, kot so se pokazali v šestdesetih in sedemdesetih letih in kot so doživljali odmeve v sovjetski in svetovni javnosti.

Knjiga Onstran Urala in Kavkaza je izšla pri Mladinski knjigi v zbirki Potopisi. M. Z. Po „Delu“ – 25. 3. 80

Prebrali smo za vas

Založba Borec iz Ljubljane je pravkar izdala drugo izdajo partizanske pesmarice pod naslovom „Naša partizanska pesem“, ki jo je uredil Radovan Gobec.

Vsekakor ni potrebno posebej poudarjati, da je bilo potrebno po tej knjigi precejšnja, saj je bila prva izdaja pesmarice, ki je izšla pred dvajsetimi leti, že zdavnaj razprodana. Sicer pa bo ta knjiga prišla prav tudi številnim novim pevskim zborom, saj smo v zadnjem desetletju pričeli ustanavljanju številnih novih zborov na Slovenskem.

V uvodni besedi v drugo izdajo partizanske pesmarice se urednik Radovan Gobec umestno sprašuje, in to vprašanje se je pojavilo tudi že ob prvi izdaji, zakaj namreč niso v pesmarici objavljene vse pesmi, ki so jih prepevali med narodnoosvobodilnim bojem.

Že uredniški odbor prve izdaje se je namreč ob tem vprašanju odločil, da bo sprejel v pesmarico vse slovenske pesmi, ki so nastale med narodnoosvobodilnim bojem, za druge pesmi, to je za vse vrste „kontrafaktur“ in pesmi drugih narodov pa naj bi veljalo načelo, da pridejo v poštev le tiste, ki jih je mogoče uspešno prirediti za večglasni moški zbor in, ki vzdržijo ustrezne umetniške kriterije.

V drugi izdaji so objavljene tri med vojno nastale skladbe, ki so se bile izmuznile urednikom pri prvi izdaji (Ciril Cvetko: Za vasjo je čredo pasla, Anton Lavrin: Naša pesem in Drago Korošec: Pesem 3. bataljona 15. brigade).

Dalje uredniki v zbirki niso objavili nekaj pesmi, ki so se peale izključno enoglasno ali dvoglasno, dalje dve pesmi, ki sta primernejši za ženski zbor, črtali so tudi vse pesmi, ki so se peale v obliki kupletov in „kontrafaktur“ na operetne melodije, dalje so tudi izpustili vse domoljubne in delavske pesmi starejšega datuma, čeprav so bile pogosto na partizanskih sporedih. Prav tako so opustili objavo vseh narodnih pesmi, čeprav so se v partizanih peale vsakodnevno. Odrekli so se tudi mnogim, sicer zelo popularnim ruskim pesmim iz filmov in iger, čeprav so ji med NOB radi in zelo pogosto partizani prepevali.

Tako torej najdemo v tej pesmarici sedemnajst partizanskih priredb narodnih pesmi, enajst pesmi drugih jugoslovanskih narodov, deset ruskih revolucionarnih pesmi, devet pesmi drugih narodov, kar trinajstdeset slovenskih izvornih partizanskih pesmi in šest na novo dodanih pesmi.

Za vse pesmi so seveda objavljene note, pri čemer velja opozoriti še na strokovno znamenstvene pripombe dr. Radoslava Hrovatina k vsaki pesmi posebej, kar daje pesmarici tudi ustrezno znanstveno in zgodovinsko vrednost in težo.

V tem smislu torej predstavlja nova izdaja pesmarice ponovno oživitve slovenske partizanske pesmi, hkrati pa bo s svojimi notnimi zapisi koristila tudi številnim pevskim amaterjem pri nas, ki jih je, in to je potrebno zapisati, čedalje več, kar smo pričla, da tradicionalna amaterska kultura na Slovenskem še dolgo ne bo izumrla. Nasprotno, čedalje bolj se razširja in partizanska pesmarica ji bo gotovo v pomoč kot dobro pomagalo.

D. Ž.

PLANINSKI IZLET NA SKALNICO IN TRSTELJ

Kot začetek planinske sezone je bil za planince Elektromehanike iz Kranja določen izlet na Skalnico pri Novi Gorici in Trstelj na Krasu. Oba vrhova sodita med neobvezne točke razširjene slovenske planinske transverzale.

Po prijavah sodeč in teh je bilo blizu sto, je bilo zanimanje za ta izlet izredno veliko. Med prijavitelji so bile kompletne družine, ki so se letos morda prvič odpravile v planine. Zaradi dežja, pomešanega s snegom, jih je nekaj ostalo doma. Na pot smo šli z željo po izboljšanju vremena. Že na Kladju je sneg pokazal svoje zobe. Avtobusa sta obtičala. Šoferja Joža in Bojan sta z verigami uredila tako, da smo le prilezli na primorsko stran. Čimbolj smo se približevali Novi Gorici, tembolj je bila okolica pomladna. Barva Soče je to tudi potrjevala. Nič čudnega, če je bil Simon Gregorčič, imenovan tudi kot „Goriški slavček“, tako navezan na Sočo in živel z njo v svojih pesmih.

Prvi naš cilj je bila Skalnica, ki je bila na žalost zakrita z meglo. Mogoče je karavana 66 planincev prav zaradi tega tako hitro prišla do vrha? Kdor je že bil na tem vrhu ob jasnem vremenu, bo vedel povedati, za kakšen razgled smo bili prikrajšani. Na Skalnici ali Sveti gori je samostan in velika cerkev, v kateri so pokopani goriški škofje — Slovenci, med njimi tudi nadškof Frančišek Sedej, ki so ga fašisti prisilili, da je

Planinci Elektromehanike na izletu na Skalnico in Trstelj.

odstopil in je nekaj dni za tem, leta 1931 umrl. Razlago je vodil pater Krajnik in je bila zelo zanimiva. Dotaknil se je dogodkov iz prve svetovne vojne ob soški fronti.

Ob sestopanju v dolino, se je vreme znatno izboljšalo. Videti je bilo skoraj do morja. Za kratek čas smo se ustavili še v središču Nove Gorice — najmlajšem slovenskem mestu. Pot smo nadaljevali skozi Miren in Kostanjevico na Krasu do Lipe. Od tu smo se povzpeli na ne preveč zahtevni Trstelj. Na vrhu smo bili kar presenečeni. Pokazalo se je sonce in tudi razgled je bil za ta dan kar lep. Dobro se je videlo Jadransko morje pod nami in celotna vipavska dolina

na nasprotni strani. S Trstelja je ob lepem vremenu čudovit razgled, zato ga bo marsikdo še obiskal. V Stjenkovi koči smo opravili vse planinske formalnosti in se poslovili od prijaznih Kraševcev. Zadnja zanimiva postojanka, četudi ne ravno planinska, je bil ogled lovskega dvorca iz sedemnajstega stoletja „Zemona“. Tu je restavracija, umetnostna galerija in razstava pohištva tovarne „Lipa“ iz Ajdovščine. Čeprav nismo dosegali visokih ciljev, je bil dan poln lepih doživetij. planinskih in drugih. Dobro počutje je namreč za človeka že velika sreča; narediti ga je pač treba. SREČNO!

Edvard Erzetič

Preden se je začelo zares.

PRVENSTVO ATC V SMUČARSKIH TEKIH

Prizadevni člani komisije za šport in rekreacijo pri IO sindikata TOZD ATC so kupaj s sodelavci pred kratkim priredili prvo prvenstvo ATC v smučarskih tekih v Zgornjem Lomu nad Tržičem. V konkurenci je tekmovalo 5 sodelavk na 2,5 km dolgi progi in 33 sodelavci na 5 km dolgi progi. Tekmovanje je potekalo v zares prijetnem tovariškem vzdušju, pri čemer so sodelovali vsi, zlasti tehnična ekipa, ki je zavzeto opravljala svoje delo vse do razglavitve rezultatov. Nadse prijeten je bil zaključek tekmovanja z razdelitvijo medalj in diplom v Križah. Vsem udeležencem tekmovanja se je v imenu direktorja zahvalil vodja tehničnega razvoja in povabil prisotne ter ostale, da bo drugo tekmovanje ATC v tekih po številu nastopajočih bogatejše. Zlasti so vabljeni sodelavke, saj so TOZD ATC v veliki večini.

Rezultati: ženske: 1.) Prevodnik 13:14,19, 2.) Burnik 14:01,88, 3.) Potočnik 14:33,82, 4.) Peternelj 15:29,76, 5.) Križnar 15:30,83, izven konkurence Krampal 11:29,90; moški do 35 let: 1.) Šeruga 19:24,12, 2.) Drinovec 19:27,46, 3.) Rožič 19:37,90, 4.) Zbogor 20:22,25, 5.) Konjar 20:33,46, 6.) Čebulj, 7.) Fern, 8.) Nadišar, 9.) Cimperman, 10.) Meško, 11.) Erman, 12.) Ule, 13.) Perko, 14.) Košir, 15.) Šter, 16.) Primožič, 17.) Ažman.; moški nad 35 let: 1.) Pajk 17:48,38, 2.) Nunar 19:07,38, 3.) Stare 20:47,56, 4.) Delalut 21:52,25, 5.) Prevodnik 22:46,22, 6.) Rekelj, 7.) Robida, 8.) Križnar, 9.) Cegnar, 10.) Ošabnik, 11.) Bajželj, 12.) Tomše, 13.) Bizjak, 14.) Debelak, 15.) Mohar, 16.) Verčič V. Križnar

Dopisujte v naše glasilo

ZAHVALA

Družina pokojnega JOŽETA AŽMANA se najlepše zahvaljuje komisiji za socialno varstvo pri SK DO ISKRA Elektromehanika Kranj za denarno pomoč.

družina Ažman

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra — Industrija za elektroniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

— V.d. glavni urednik Otmar Zorn, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar — komentator Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Marko Rakušček (Avtoelektrika), Boris Čerin (DO Elektro-zveze) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Trg revolucije 3, tel.: 324-061, 324-261. — Tisk: — Časopisno tiškarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Kam za prvomajske praznike

Vabimo vas, da preživite prijetne praznične dni ob morju in v toplicah — v hotelih z bazeni:

PORTOROŽ

APOLLO/MIRNA — depandanse Grand hotela Palace. Vse sobe TWC, vsi družabni prostori in bazen so na razpolago gostom v hotelu GH Palace. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena: 1/2 sobi din 1.350 za osebo. Cena za otroke do 7. leta starosti v sobi s starši din 940.

POREČ

HOTEL DELFIN — Zelena laguna, vse sobe TWC, aperitiv bar, disco-bar, frizerski salon, sauna, zaprti bazen z ogrevano morsko vodo, 7 km izven centra Poreča. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din: 980 za osebo. Cena za otroke do 7. leta starosti v sobi s starši din 700.

Hotel LOTOS — Zelena laguna, vse sobe TWC, aperitiv bar, dnevni prostor s televizijo, odprti bazen s teraso za sončenje, športno rekreativni center, 5 km izven centra Poreča. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 780 za osebo. Cena za otroke do 7. leta v sobi s starši din 550.

VILE ASTRA — družinske vile — Zelena laguna

Vsak apartma se sestoji: kompletno opremljena kuhinja, s pomožnim ležiščem, 2 spalnici, kopalnica—prha, WC, predsoba z vgrajeno omaro, vsak apartma ima tudi svojo teraso. Cena najema od 30. 4. do 4. 5. za 4 osebe je din 1.500.

APARTHOTEL MARINA — Červar

Vsak apartma se sestoji: kompletno opremljena kuhinja z dnevnim prostorom, 2 spalnici z dodatnim ležiščem, kopalnica—prha, WC. Cena najema od 30. 4. do 4. 5. za 4 osebe je din 1.500.

OTOK „SV. NIKOLA“

Hotel MIRA MARE, ISTRA, bungalovi SPLENDID, sobe TWC, restavracija, kavarna, lepi sprehodi med lovori in borovci, mir, tišina. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 760 za osebo. Otroci do 10. leta v sobi s starši din 530.

POČITNIŠKA STANOVANJA V ZASEBNIH HIŠAH — Poreč

Stanovanja so v novozgrajenih privatnih hišah in vsako se sestoji iz: kompletno opremljene kuhinje, 1–2 spalnici, kopalnica — prha, WC, stanovanja se lahko uporabljajo samo za toliko oseb, za kolikor je plačano.

Cena najema	od 30. 4.—4. 5.	od 27. 4.—4. 5.
za 3 osebe	1.800 din	3.200 din
za 4 osebe	2.160 din	3.800 din

VRŠAR

HOTEL PANORAMA — vse sobe TWC, kavarna, bar, odprti bazen s teraso za sončenje. Le 9 km oddaljen od Poreča — največja turistično-sportnega centra na tem delu Jadrana. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 960 za osebo. Cena za otroke do 7. leta v sobi s starši din 67.

CRIKVENICA

HOTEL THERAPIA — vse sobe TWC, kavarna, bar, zaprti bazen z ogrevano morsko vodo, frizerski salon. V neposredni bližini teniškega igrišča. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.400 za osebo. Cena za otroke do 7. leta v sobi s starši din 1.150.

HOTEL MEDITERAN — vse sobe TWC, kavarna, aperitiv bar, restavracija, terasa za sončenje. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.150 za osebo. Cena za otroke do 7. leta v sobi s starši din 950.

HOTEL MIRAMARE — ZAGREB — vse sobe s tekočo toplo vodo, sanitarije in tuš na etaži, aperitiv bar, restavracija, dnevni prostor s televizijo. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.060 din za osebo.

RABAC

POČITNIŠKA STANOVANJA V ZASEBNIH HIŠAH. Slikovito mestce ob obali JZ polotoka Istre, 60 km od Reke, na poti med Opatijo in Pulo. Kompletno opremljena stanovanja z možnostjo lastnega kuhanja.

Cena najema	od 30. 4. do 4. 5.	od 27. 4. do 4. 5.
za 3 osebe	2.470 din	4.160 din
za 4 osebe	3.060 din	5.240 din
za 5 oseb	3.430 din	5.890 din

RADENCI

HOTEL RADIN — A. kategorija, vse sobe TWC, telefon, balkon, aperitiv bar, restavracija, pokriti bazen s termalno vodo 28–30 stopinj, sauna, frizer, 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 2.200 za osebo. Cena za otroke do 10. leta v sobi s starši din 1.540.

NJIVICE — KRK

HOTEL JADRAN — vse sobe TWC, kavarna, snack bar. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.100 za osebo. Otroci do 7. leta v sobi s starši din 770.

MALINSKA — KRK

Kompletno opremljeni apartmaji, vsak se sestoji iz: kompletno opremljene kuhinje dnevnim prostorom, spalnice (za 3 os. 1/1; in 1/2, za 4 os. 2/2, za 5 os. 2/2 in 1/1), kopalnice—prhe, WC.

Cena najema	od 30. 4. do 4. 5.	od 27. 4. do 4. 5.
za 3 osebe	1.600 din	2.800 din
za 5 oseb	2.600 din	4.600 din

TOPLICE ČATEŽ

HOTEL TERME — B. kat. vse sobe TWC, družabni prostori, kopanje v termalnih bazenih in kadeh. Priporočamo prijetne sprehode v okolico. 30. 4. večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.990 za osebo.

DOLENJSKE TOPLICE

HOTEL ZDRAVILIŠKI DOM — vse sobe TWC, centralno ogrevane, pokriti bazen z izredno kvalitetno termalno vodo (36–38 stopinj C), bogato s CO₂ in kalcijem. Voda je odlična za rehabilitacijo, rekreacijo in rekonvalescenco vseh, ki imajo revmatizem, kronična obolenja hrbtenice in sklepov ali posledice poškodb na lokomotornem aparatu. 30. 4. — večerja — 4. 5. kosilo, cena v 1/2 sobi din 1.800 za osebo.

V CENE ARANŽMAJEV JE VŠTETO:

— hotelski aranžmaji: 4 polni penzioni, turistična taksa, stroški organizacije.
— aranžmaji stanovanj v zasebnih hišah: 4— do 7—dnevna najemina (elektrika, plin, voda, posoda, posteljnina ter stroški organizacije).
PRIJAVE sprejemamo do 01. 04. 1980. Ob prijavi je treba vplačati tudi celotni znesek stroškov. Vse informacije dobite ob prijavi po telefonu ali osebno: Dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ilirska 27, telefon: 325-587.
VSI ARANŽMAJI SO Z LASTNIM PREVOZOM!
ŽELIMO VAM PRIJETNE 1. MAJSKE PRAZNIKE!

ZAHVALA

Ob izgubi drage mame

IVANE ČERNE

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem Iskra Elektromehanika — navijanje napetostnih tuljav za izrečeno sožalje in denarno pomoč
Gabrijela Logar.

ZAHVALA

Ob boleči in prerani izgubi mojega moža in očeta

JANEZA OMAHNA

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sindikatu TOZD Števec za denarno pomoč, izraze sožalja, podarjeni venec in spremstvo na njegovi zadnji poti.
žena Pavla s sinom Igorjen.

IZLET NA TRAVNO GORO

Planinska sekcija ISKRE ELEKTROMECHANIKE bo priredila v soboto, 5. aprila 1980 planinski izlet na Dolenjsko gričevje s ciljem na Travnji gori.

Odhod avtobusa je predviden ob 6. zjutraj izpred kranjskega hotela Creina, peljal pa bo do Ribnice. Od tu drži do vrha Travnje gore zložna planinska pot, katero bo zmogel vsak, tudi manj izkušen planinec. Vračali se bomo v Sodražico, kjer nam bo čakal avtobus. Če nam bo čas dopuščal, se bomo ustavili še na Turjaku in v Taborski jami. V Kranj se bomo vrnili predvidoma med 17. in 18.

Prijave in vplačila (50 din) sprejema tov. Olga do srede, 2. aprila (tel. 2822 — tajništvo ERO).

NEKAJ MOŽNOSTI ZA LETOVANJE

Nudimo vam nekaj turističnih krajev ob naši obali, kjer lahko prijetno preživite letni oddih. V mesecu aprilu vam bomo lahko nudili še možne kapacitete v sledečih krajih: Pag, Rab, Selce, Primošten, Privlaka (Zadar), Kali (Ugljan), Lumbarda.

KRAJ/HOTEL	7 DNEVNI ARANŽMAJI	10 DNEVNI ARANŽMAJI
	7.6.–28.6. 6.9.–27.9.	28.6.–5.7. 23.8.–6.9. 5.7.–23.8. 31.8.–30.9. 21.8.–31.8. 2.7.–21.8.
UMAG privatne sobe s prehrano	1.500.–	1.880.–
POREČ privatne sobe s prehrano	1.720.–	1.920.–
ROVINJ privatne sobe s prehrano	1.730.–	2.000.–
PULA privatne sobe s prehrano	1.870.–	1.990.–
MALINSKA hotel "MALIN" in bung. hotela	1.730.–	2.280.–
MALI LOŠINJ hotel "HELIOS"	-	-
depandanse VILA RIJEKA	-	-
VELA LUKA privatne sobe s prehrano	1.460.–	1.890.–
MURTER privatne sobe s prehrano	2.030.–	2.100.–
NJIVICE hotel "JADRAN" dep. "BELL KAMIK"	2.010.–	2.950.–

Vsi „paket aranžmaji“ vključujejo naslednje usluge:

- 7, 10, možno tudi 14 penzionov,
- turistično takso (razen v Poreču in v Puli),
- stroške rezervacije,
- organizacija aranžmaja.

Aranžmaji se pričnejo z večerjo in končajo zadnji dan s kosilom. PRIJAVE sprejema Dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ilirska 27, Ljubljana, po telefonu ali osebno. (Tel.: 325-587)

NAČIN PLAČILA: Pri prijavi je treba vplačati celoten znesek stroškov aranžmaja. Plačate lahko z gotovino na blagajni na Ilirski 27, ali po denarni nakaznici na naš naslov: Dejavnost za rekreacijo, Ilirska 27, 61000 Ljubljana. (Ne pozabite vpisati ČITLJIVO svojega naslova in namen nakazila).

KMALU BOMO OBJAVILI TUDI RAZPIS LETOVANJA V ISKRINIH DOMOVH.

VABIMO VAS, DA OBIŠČETE NAJVEČJI TEHNIČNI SEJEM NA SVETU, KI BO LETOS OD 16. DO 24. APRILA 1980 V HANNOVRU ZA TRI DNI S POSEBNIM LETALOM

Hannover

ODHOD: 16. in 18. APRILA 1980

Letos bodo na sejmu razstavljeni novosti z naslednjih področij:

Energija 80, pisarniška in informacijska tehnika CeBIT, raziskave in tehnologija, elektrotehnika, preskrba z električno energijo, klimatizacijske naprave, obdelava površin, orodni stroji, avtomatika, elektronika, električna instalacija, razsvetljava, elektroakustika, obdelava železa in jekla, nemetali, transportna sredstva, odpadna sredstva, gradbeni stroji, rudarski stroji, industrijska gradnja in marketing.

Program 3-dnevnega strokovnega potovanja s posebnim letalom IAA.

1. dan Odhod avtobusa ob 06.00 uri izpred Univerze v Ljubljani, Trg osvoboditve, na letališče Ljubljana—Brnik. Zbor vseh udeležencev ob 06.45 uri na letališču. Polet letala IAA DC-9 ob 07.35 za Hannover. Pristanek v Hannoveru ob 08.55. Prevoz na sejnišče z avtobusom. Ves dan na voljo za obisk sejma. Zvečer namestitev v privatnih sobah. Prenočišče.

2. dan Zajtrk pri stanodajalcih. Ves dan na voljo za obisk sejma. Prenočišče.

3. dan Zajtrk. Ves dan namenjen ogledu sejma. Popoldan ob 17.30 uri prevoz z avtobusom izpred Kaufhofa nasproti glavne železniške postaje na letališče. Polet letala IAA ob 19.05 uri. Pristanek na Brniku ob 20.30 uri.

CENA strokovnega potovanja je 6.200 din za osebo.

V ceni je vključeno: letalski prevoz Ljubljana—Hannover in nazaj, letališka taksa, vsi prevozi na in z letališča, vstopnina na sejem, nastanitev v privatnih sobah z zajtrkom ter stroški organizacije in vodstva potovanja.

ROK ZA PRIJAVE JE DO 1. APRILA 1980, oz. do zasedbe mest v letalu.

Ob prijavi je treba predložiti naročilnico s seznanom udeležencev ter zagotovilo plačila v zakonitem roku.

Prijave sprejema: Iskra Invest Servis, Dejavnost za rekreacijo in letovanja, Ljubljana, Ilirska 27, telefon: 325-587